

Lekfullt lärande på distans

Handledning av barn via surfplatta

Minna Grönholm

Therese Grönholm

Sandra Hildén

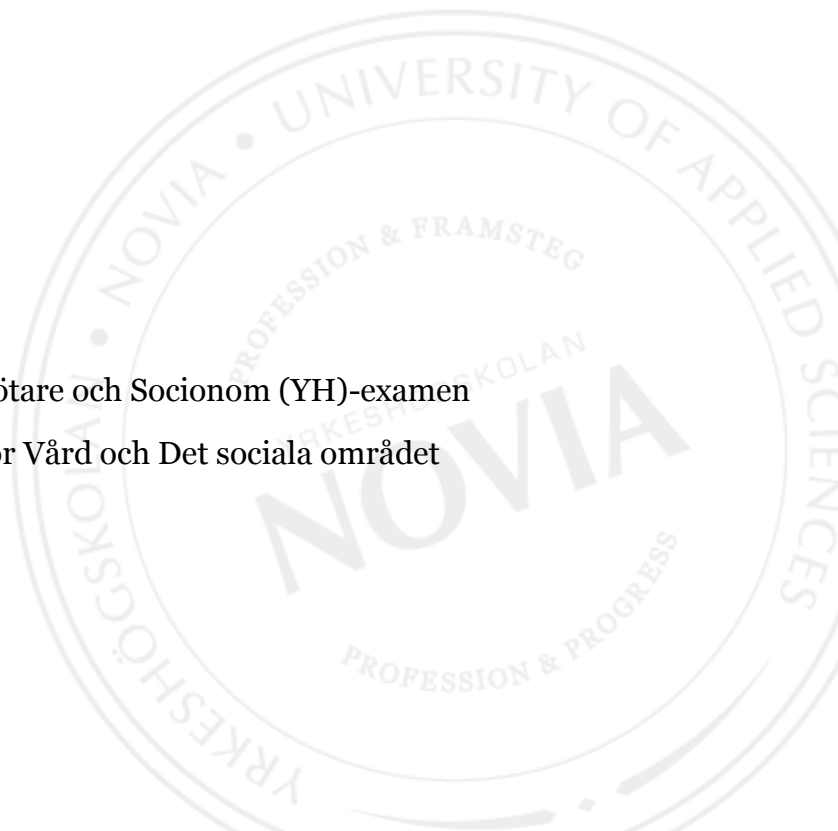
Sofia Karlsson

Erika Sundberg

Examensarbete för Sjukskötare och Socionom (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för Vård och Det sociala området

Åbo 2015

EXAMENSARBETE

Författare: Minna Grönholm, Therese Grönholm, Sandra Hildén, Sofia Karlsson och Erika Sundberg

Utbildningsprogram och ort: Utbildningsprogrammet för Vård och Det sociala området, Åbo

Inriktning/alternativ/Fördjupning: Vårdarbete och Socialpedagogiskt arbete

Handledare: Susanne Davidsson

Titel: Lekfullt lärande på distans –Handledning av barn via surfplatta

---

Datum 4.5 2015

Sidantal 52

Bilagor 3

Abstrakt

Examensarbetet är ett arbete inom projektet "Resursstarka barn". Syftet med examensarbetet är att testa handledning via surfplatta med barn. Frågeställningar i arbetet är: "Hur fungerar handledning på distans med barn?" "Hur fungerar surfplatta som verktyg i handledning på distans?" och "Vad bör handledaren beakta i handledning på distans?". Utgående från frågeställningarna är målet att utveckla en broschyr som ska väcka intresse för distanshandledning hos professionella inom social- och hälsovården. Ett resursförstärkande barnperspektiv genomsyrar arbetet.

För att uppnå syftet har teorier och litteratur sammanställts om media, teknologi, handledning och barnets utveckling. Teorin fungerar som en grund för den praktiska tillämpningen av distanshandledningen. I den kvalitativa analysen av handledningsträffarna framkom fem faktorer som är avgörande för en lyckad distanshandledning. Faktorerna är: pedagogisk planering, miljö, surfplattan, barnet och handledarens roll.

Handledning på distans med barn är ett nytt område, examensarbetsgruppen hittade inte tidigare forskning om distanshandledning av barn. I resultatet framkom det, utöver de fem ovannämnda faktorerna, att handledaren behöver ha kunskap om handledning, surfplattan som handledningsverktyg, barnets situation och utvecklingsnivå.

Språk: svenska Nyckelord: handledning, distans, resursförstärkande, surfplatta, broschyr, språkmedvetenhetsträning

---

OPINNÄYTETYÖ

Tekijät: Minna Grönholm, Therese Grönholm, Sandra Hildén, Sofia Karlsson ja Erika Sundberg

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Utbildningsprogrammet för Vård och Det sociala området, Turku

Suuntautumisvaihtoehto/Syventävät opinnot: Vårdarbete och Socialpedagogiskt arbete

Ohjaaja: Susanne Davidsson

Nimike: Lekfullt lärande på distans – Handledning av barn via surfplatta/ Leikkisä oppiminen etäällä- Lasten ohjaaminen tablettitietokoneen kautta

---

Päivämäärä 4.5.2015 Sivumäärä 52 Liitteet 3

Tiivistelmä

Opinnäytetyö on osa projektia ”Resursstarka barn”. Työn tarkoituksena on kokeilla lapsen etäohjausta tablettitietokoneen avulla. Kysymyksenasetteluna on ”Miten lasten etäohjaus toimii käytännössä?” ”Miten tablettitietokone soveltuu etäohjaukseen?” ja ”Mitä ohjaajan tulee huomioida lasten etäohjauksessa?”. Lähtökohtana on kehittää esite, joka inspiroi sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisia käyttämään etäohjausta. Voimavaroja vahvistava näkökulma on otettu huomioon koko työssä.

Tavoitteen saavuttamiseksi on yhdistetty kirjallisuutta ja teorioita mediasta, teknologiasta, ohjauksesta ja lapsen kehityksestä. Yhdistelmä toimii lähtökohtana käytännössä sovellettuun etäohjaukseen. Etäohjauksen käytännöllistä sovellusta analysoidaan laadullisesta näkökulmasta. Analyysissä todettiin että etäohjauksessa on viisi keskeistä osaa, pedagoginen suunnittelu, ympäristö, ohjaajan rooli sekä lapsi.

Lasten etäohjaus on uusi alue, eikä aikaisempia tutkimuksia alueesta ole löydetty. Opinnäytetyön tuloksissa selvisi, yllämainittujen keskeisten osien lisäksi, että ohjaajan asiantuntemus niin tablettitietokoneesta, sovelluksista kuin lapsen kehitymisestä ja tilanteesta ovat avaintekijöitä ohjauksen onnistumiseen.

Kieli: Ruotsi Avainsanat: ohjaus, etä, voimavarojen vahvistaminen, tablettitietokone, esite, kielitietoisuus harjoittelu

---

BACHELOR'S THESIS

Author: Minna Grönholm, Therese Grönholm, Sandra Hildén, Sofia Karlsson and Erika Sundberg

Degree Programme: Degree programme in Nursing and in Social services, Turku

Specialization: Nursing and Social-pedagogical work

Supervisor: Susanne Davidsson

Title: Lekfullt lärande på distans –Handledning av barn via surfplatta/ Playful learning from a distance – Tutoring children through a tablet

---

Date 4.5.2015   Number of pages   52   Appendices 3

Summary

This thesis is a part of the project "Resursstarka barn". The purpose is to test online tutoring with a tablet with children. The aim is to develop a brochure for professionals in social and health care when tutoring at a distance. A child resource-reinforcing perspective permeates the work. The research questions the thesis is based on are: "How does distance tutoring with children work?" "How does the tablet work as a tool in distance tutoring?" and "What should the tutor consider in distance tutoring?". The aim is to develop a brochure to inspire professionals in social- and health care using the research questions as a base.

In order to achieve the purpose, theories and literature about media, technology, tutoring and child development are studied. The theory works as a foundation for the practical application in distance tutoring. The qualitative analysis from distance tutoring brings out five factors that are vital for a successful distance tutoring. The five factors are: pedagogical planning, environment, the tablet, the child and the tutor's role.

Distance tutoring with children is a new area, and the authors of this thesis have not found previous research about distance tutoring with children. The result showed that in addition to the five aforementioned factors, the tutor needs to have knowledge of the tools he or she uses in the tutorial regarding applications, tablet, the child's situation and developmental level.

Language: Swedish   Key words: tutorial, distance, resource reinforcing, brochure, language awareness training

---

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Barn som media-användare	3
3	Metod.....	5
3.1	Kvalitativ metod och analys	5
3.2	Observation och intervju av barn	6
3.3	Litteratursökning	7
3.4	Tillförlitlighet och etik.....	8
4	Barns utveckling i fyra till fem års ålder	9
4.1	Den fysiska och motoriska utvecklingen.....	10
4.2	Den språkliga utvecklingen	10
4.3	Lekfull språkinläring	13
5	Surfplattan som pedagogiskt verktyg	14
5.1	iPad	14
5.2	Att använda iPad.....	15
5.3	Applikationer och funktioner i iPaden.....	18
5.4	Barn som användare av surfplatta	19
6	Resursförstärkande handledning av barn.....	20
6.1	Handledningens centrala delar	20
6.2	Att bemöta barn i handledning	23
6.3	Handledning på distans	24
6.4	Etiska aspekter som bör beaktas i handledning med barn.....	25
7	Planeringsprocessen och förverkligandet av handledningsträffarna.....	26
7.1	Bakgrund till planeringen och förverkligande av handledningsträffarna	26
7.2	Första träffen - Pic Collage.....	29
7.3	Andra träffen - Bornholmslek.....	32
7.4	Tredje träffen - Lyssna och läs	35
7.5	Fjärde träffen - Rimsaga	37
8	Fyrklöverns kraft.....	39

8.1	Sammanfattande analys.....	39
8.2	Broschyren "Fyrklövers kraft"	44
9	Avslutande diskussion.....	45
	Källförteckning	48

Bilagor

Bilaga 1	Rimsaga
Bilaga 2	Intervjufrågor
Bilaga 3	Fyrklövers kraft

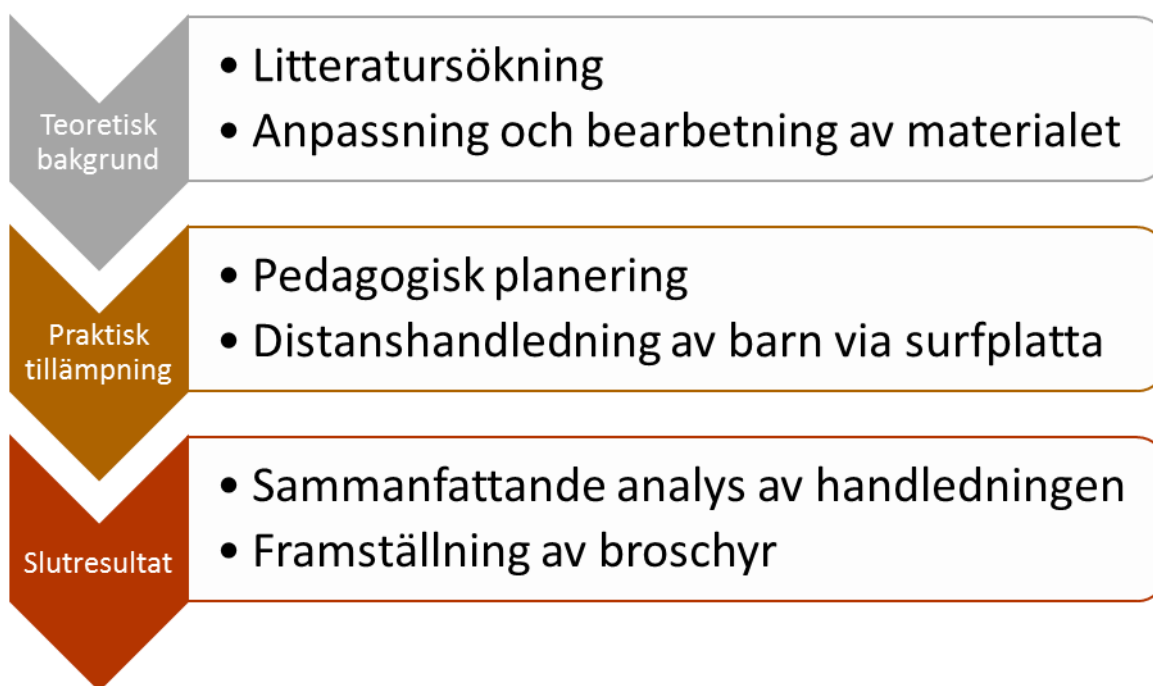
1 Inledning

Distanshandledning är framtidens verktyg inom social- och hälsovården. Området är i konstant utveckling och nya handledningsmetoder på distans utvecklas. Genom olika virtuella och tekniska handledningsverktyg kan man nå klienter och patienter i behov av handledning på ett lättare sätt, eftersom parterna inte behöver befinna sig på samma ställe. Virtu var ett treårigt projekt som utfördes åren 2010-2013 (Virtu, 2011). Via Virtu-kanalen skedde en interaktiv sändning och mottagning av program, kanalen möjliggjorde kontakter mellan två eller flera användare (Karppi, Tuominen, Eskelinen, Santamäki Fischer & Rasu, 2013, s. 277). Studeranden från vård och det sociala området på Yrkeshögskolan Novia i Åbo har planerat och förverkligat aktiviteter för äldre. Målet med aktiviteterna var att stöda de äldre att klara vardagen bättre samt ta tillvara de äldres resurser. (Julin, Grunér, Johansson & Syrjäläinen-Lindberg, s. 1-3).

Yrkeshögskolan Novia, Åbo, utvecklar nu inom ramen för projektet "Resursstarka barn" distanshandledningen till en ny målgrupp med hjälp av ett nytt redskap. I detta examensarbete handleds ett barn på distans via surfplatta. Projektet som inleddes 2006 har inför distanshandledningen fått surfplattor sponsorerade av Eschnerska stiftelsen. Målgruppen för distanshandledningen är barn i fyra till fem års ålder, som inte är heltid på daghem.

Syftet med arbetet är att testa handledning via surfplatta med barn. Med syftet som utgångspunkt väcks följande frågeställningar: "Hur fungerar handledning på distans med barn?" "Hur fungerar surfplattan som verktyg i handledning på distans?" och "Vad bör handledaren beakta i handledning på distans?". Målet med arbetet är att utveckla en broschyr som ska sammanställa de centrala delarna i distanshandledning med barn. Broschyrens uppgift är att inspirera professionella inom social- och hälsovården till att använda surfplattan som ett handledningsverktyg. I detta arbete fokuseras handledningen till språklig medvetenhetsträning via surfplatta. Fokusområdet valdes eftersom det fanns många goda applikationer som kunde användas i handledningen. Ett resursförstärkande perspektiv används i handledningen genom att motivera och entusiasmera barnet och hjälpa hen att utvecklas. Då man beaktar barnets utvecklingsnivå, känslotillstånd och uppväxtmiljö tillämpas handledningen för barnets individuella behov. För att säkerställa ett barncentrerat perspektiv beaktas barnet i hela arbetet.

Examensarbetsprocessen bestod av tre delar. Teoretisk bakgrund, praktisk tillämpning och slutresultat. Den teoretiska bakgrunden bestod av litteratursökning och bearbetning samt anpassning av materialet. I den praktiska tillämpningen utgjorde pedagogiska planeringen en grund för förverkligandet av distanshandledningen. Distanshandledningen analyserades och resultatet utarbetades till en broschyr för professionella inom social- och hälsovården. Nedan följer en bild för att tydliggöra processen.

Figur 1 Examensarbetsprocessen

För att få en uppfattning om hur handledning på distans med barn kan förverkligas resursförstärkande är det viktigt att ha kunskap om barns utveckling och centrala delar i handledningen. I detta fall är även barnets språkutveckling central, eftersom distanshandledningen fokuserar på språkmedvetenhetsträning. Dessa presenteras i kapitel 4 och 6. I kapitel 5 beskrivs surfplattan och dess funktioner. Detta eftersom surfplattan används som ett redskap i handledningen. Kapitel 2 behandlar barn som media-användare. Metodkapitlet behandlar kvalitativ metod och analys som använts i arbetet. Även tillförlitlighet, etik, observation, intervju samt litteratursökning behandlas i kapitel 3. Planeringsprocessen och förverkligande av distanshandledningsträffarna presenteras i kapitel 7. Handledningsträffarna analyseras och den utarbetade broschyren presenteras i kapitel 8. Arbetet avslutas med en avslutande diskussion av examensarbetet. I slutet av arbetet finns följande bilagor: rimsagan, intervjufrågorna som ställdes till barnet samt en

broschyr för att väcka intresse för distanshandledning hos professionella inom social- och hälsovården.

2 Barn som media-användare

I detta kapitel behandlas barnet som media-användare i Finland. Eftersom barnet kommer i direkt kontakt med teknologi och media, är det viktigt att veta vad barnet har för kunskaper och hur bekant barnet är med teknologi och media.

Barn idag växer upp i en värld full med modern teknologi, som många i äldre generationer inte har haft möjlighet till. Datorer och surfplattor blir allt mer barnens vardag, de ser dem överallt och de används allt mer också i pedagogiskt- och undervisningsyfte utanför hemmet. Det är en utmaning för pedagoger, men också i hemmen, att komma ihåg att barnet ser surfplattan som ett vardagligt redskap. (Hujala & Turja, 2011, s. 197-199).

Det finns flera studier som tyder på att barn har lätt att använda sig av modern teknologi och att teknologin stöder barns lärande. Enligt Hofsten och Lidbeck (2008, s. 313) kan barn lätt ta till sig ny teknik. De upplever ingen tveksamhet om vilka knappar man ska trycka på, barnet prövar sig fram och lär sig av sina misstag. Det bästa sättet att hantera barns mediekonsumtion är att visa intresse, att prata med barnet vad hen ser och upplever på bildskärmen. Det framkommer i flera undersökningar att användning av bildskärmen är ett bra medel för inläringen. I en studie fick barn lyssna till en faktaberättelse om vad som händer då ett frö gror, växer till en tall, sågas ner och blir en telefonstolpe. Då fick några barn enbart lyssna till texten och andra barn fick även se stillbilder. De barn som både lyssnade och tittade på stillbilder kom ihåg texten bättre.

Mediabarometri (Suoninen, 2014, s. 35-38, 58-60), en undersökning gjord kring barns användning av media i Finland, visar att 62 procent av barnen som deltog i undersökningen spelar digitala spel åtminstone ibland och 45 procent varje vecka. En tredjedel av barnen i tre till fyra års ålder och två tredjedelar av barnen i fem till sex års ålder spelade varje vecka. Surfplattan var populärare hos flickor och yngre barn, medan spelkonsoler var ett vanligare redskap för pojkar. Det populäraste digitala spelet var Angry Birds i alla åldersgrupper. Angry Birds tränar bland annat visuell gestaltsförmåga. Andelen barn som spelar digitala spel ökar med åldern och typen av spel förändras- även om Angry Birds var det mest populära spelet i alla åldersklasser. Barn i fem till sex års ålder spelar spel som kräver mer teknisk kunskap, medan yngre barn utmanar sig mindre och spelar

gärna spel som fokuserar främst på visuella detaljer. I detta examensarbete användes spel som är anpassade till barns utvecklingsnivå och fokuserar på visuella och auditiva detaljer. Spelen är utvalda så att de utmanar barnet men är lätta och roliga.

För barn i fem års ålder i hemmiljö är det oftast föräldrarna som styr användningen av media, både i böcker, TV och internet. Föräldrar litat bäst på material publicerat av Yle, det finska public service bolaget. Föräldrar kunde låta barnen besöka Yle:s nätsidor för barn (Pikku Kakkonen) samt låta barnen se på Yle:s barnprogram utan övervakning eller att någon vuxen kontrollerade materialet på förhand. Barn i fem års ålder ser media som något visuellt, men även auditivt och rörligt. Barnen räknade inte radio, tidningar och böcker som media, medan de klassificerade dator, TV, surfplatta och mobiltelefon som medier. Barnen hade också svårt att skilja på media och icke media. Barnens vardag har idag media överallt, låt oss ta Angry Birds som exempel. Angry Birds är ett av de mest populära spelen bland femåriga barn i Finland. Angry Birds finns på telefonen, i surfplattan, på TV, i en temapark i Särkänniemi, på handdukar, lakan, kläder, kärl och leksaker. Media finns alltså överallt och barnen kan ha svårt att skilja på varifrån de har sitt ursprung och vilken relation man ska ha till det. (Noppari, 2014, s. 27-32).

Inom teknologifostran kan man fokusera på att låta barnet självt upptäcka omgivningen och på så sätt lära sig. Så småningom kommer barnet då att inse att vissa saker inom teknologin kan vara nödvändiga, medan andra saker är mindre nödvändiga. Barn lär sig ofta snabbare än vuxna. Skillnaden är stor mellan om man lär sig något från det man är barn till om man lär sig något genom manualer i vuxenålder. (Hujala & Turja, 2011, s. 197-199). Enligt studier gjorda i Finland konstaterades att upp till 42 procent av barnen i tre till fyra års ålder kan använda internet. Det har konstaterats att orsaken till den stora siffran är den ökade populariteten av till exempel surfplattor. Allt yngre barn har lättare att lära sig använda surfplatta för att den visuella biten är så stor. Man kan lätt bara trycka på den ikonen som verkar vara intressant, utan att behöva hantera några andra hjälpmedel som till exempel musen till en dator. Eftersom medier kommer allt närmare barnen i ung ålder blir det allt viktigare att ta upp media redan inom småbarnsfostran. (Noppari, 2014, s. 14-18).

Även om modern teknologi blir en allt större del av vår vardag kan man konstatera att media- och teknologifostran tas upp i en förvånansvärt liten utsträckning inom småbarnsfostran i vårt land. År 2010 använde sig 55 procent av daghemmen i mellersta Nyland och Tavastehus ingen modern teknologi i sin verksamhet. 90 procent av

daghemmen saknade mediafostran helt eller delvis i sin verksamhetsplan. (Reunamo, 2014, s. 162-165). Man kan konstatera att barn har mer kontakt med modern teknologi och media i sin hemmiljö än på daghemmen. I detta examensarbete identifieras viktiga faktorer som är av stor nytta för användning av surfplatta som pedagogiskt verktyg i handledning på distans.

3 Metod

I detta kapitel behandlas kvalitativ metod, analys samt observation och intervju av barn. Dessa metoder används i examensarbetet. Utöver analysen är det viktigt att ta fasta på etiska aspekter och tillförlitligheten. Även litteratursökningen behandlas i detta kapitel.

3.1 Kvalitativ metod och analys

I detta examensarbete används en kvalitativ metod. En kvalitativ metod innebär att man strävar efter en helhetsförståelse och en så fullständig bild som möjligt av arbetet. Arbetet utgår även från ett holistiskt tankesätt, eftersom det tar i beaktande helheten av arbetet och inte enbart små delar. (Olsson & Sörensen, 2012, s. 100). I kvalitativt inriktad forskning är datainsamlingen fokuserad på "mjuk" data, till exempel verbala analysmetoder av textmaterial i form av kvalitativa intervjuer och tolkande analyser. Arbetet är forskande och inhämtar ny kunskap och projektet är explorativt. Detta innebär att pröva ny kunskap som utgör en grund för vidare studier. (Patel & Davidsson, 2011, s. 12, 14). Vissa principer utgår från aktionsforskning. Inom aktionsforskning används planering, ageranden, observation och reflektion inom arbetsprocessen. Aktionsforskning innebär även att utveckla och få mer kunskap om något praktiskt, genom hjälp av teorier och forskningar. Genom att använda teorier och erfarenheter kan nya upptäckter göras. (Rönnerman, 2004, s. 13-26).

Analys i kvalitativ forskning innebär att forskaren systematiskt undersöker och bearbetar sitt datamaterial. Målet med analysen är att få fram det betydelsefulla och lägga märke till väsentliga mönster. Viktigt är att på ett rättvist sätt representera all information som framkommit utgående från arbetets syfte. (Fejes & Thornberg, 2009, s. 32). Det datamaterial som bearbetas i detta arbete består av intervju och observationer från handledningsträffarna med barnet via surfplattan.

3.2 Observation och intervju av barn

En observation innebär att någon "utifrån" betraktar vad som händer, hur något görs och beteenden hos barn och handledare. Med hjälp av samtal och intervjuer försöker man ta reda på hur barnet tänker och resonerar om något, till exempel hur barnet lär sig saker, barnets erfarenheter eller vad barnet tänker om kommande tema. (Rönnerman, 2004, s. 13-26). Vid en kvalitativ observation, likt en aktionsforskning, vill man komma fram till en helhetsbild. Det finns även intresse av relationen mellan olika parter. Genom observation får man en helhetsbild av handledningen. Av helhetsbilden görs en analys. Från analysen framkommer utvecklingsförslag, positiva och negativa sidor med handledning, jämförelse med tidigare forskning samt arbetets egna synpunkter. (Lökken & Söbstad, 1995, s. 44, 57).

Ordet observation kommer från latin och betyder iakttagelse eller undersökning. I pedagogiska sammanhang kan det definieras som uppmärksam iakttagelse. Begreppet pedagogisk dokumentation är en dokumentation som görs under handledningen och leder till analys, reflektion och tolkning. I pedagogisk dokumentation har dialogen en central plats. I pedagogisk dokumentation är det bra med flera röster som blir hörda, då uppstår flera tolkningsmöjligheter och utgör fler reflektioner och olika synvinklar. De som utför en dokumentation eller observation har ett stort ansvar att avgöra vad som skildras och visas upp. Innan dokumentation och observationer av barn påbörjas är det viktigt att ha en barnsyn, eftersom barnsynen även påverkar resultaten. Barnet tar hela tiden emot nya intryck från omvärlden och perspektiven på saker och ting är i ständig förändring. Barnperspektiv styr sättet att möta, skapa relationer och samspela med barn. Med barnets eget perspektiv menas barnets egna erfarenheter, intentioner och uttryck. Ett barns perspektiv blir synligt då barnet görs till en aktiv del av arbetet, där barnets egna tankar, upplevelser och erfarenheter beaktas utan att tolkas av någon vuxen. För att uppnå goda kommunikationsmöjligheter i mötet med barnet behövs en förståelse för begreppen och ett förhållningssätt till "barnperspektiv" och "barnets eget perspektiv". När barnperspektivet samt barnets eget perspektiv är klargjort skapas attityder och intressen för att ta reda på vad som ger barnet goda upplevelser, vad som inte känns bra och hur dokumentationen vinklas så att barnets förmåga lyfts fram. Även om man inte till 100 procent kan utgå från barnets eget perspektiv måste man sträva till det så långt som det är möjligt. (Svennings, 2011, s. 26-28, 46-47 & 52-53; Uusiautti & Määttä, 2013, s. 15-20).

Vid intervju och observation av barnet bör barnet bemötas med uppskattning och respekt. Detta innebär att vid intervjuer ställs enbart frågor som är på barnets utvecklingsnivå och som inte är för svåra i förhållande till barnets ålder. Innan intervjun påbörjas bör man fråga vårdnadshavaren och barnet om tillstånd. När det gäller barn under sju år krävs alltid tillstånd av vårdnadshavaren. Vårdnadshavaren och barnet bör informeras så att de förstår till vad och i vilket samband intervjun kommer att användas. Det är även möjligt att en vuxen som känner barnet är på plats under intervjun. Detta gör att barnet kan känna sig trygg. Den vuxna som deltar tillsammans med barnet får dock inte dominera intervjun. Intervjun bör även utföras på en lugn plats om det är möjligt. Det är viktigt att vara förberedd på att använda mer tid än vad man avsett för att vinna barnets tillit inför intervjun. Man ska alltid ge den tid barnet behöver för att besvara på frågorna. Det är lättare för barn att prata om de inte känner sig tvingade och när de får göra någonting annat samtidigt. Barn pratar medan de leker, därför borde intervjusituationer innehålla lek. Leken är ett naturligt sätt för barnen att kommunicera genom. Det är också viktigt att tacka barnet varmt i slutet av intervjun och fråga om det är någonting som barnet undrar över eller ännu vill fråga eller berätta. (Ojala, 2013, s. 5-7; Uusiautti & Määttä, 2013, s.51-61).

3.3 Litteratursökning

Litteratursökningen har gjorts i databaserna EBSCO Cinahl och Google Scholar. Artiklarna begränsades till: full text, tillgängliga på internet, gratis och publicerade mellan åren 2006-2015. Utöver detta avgränsades artikelsökningarnas resultat till de fem första sidorna i databaserna, eftersom de mest relevanta resultaten visas först. Andra begränsningar som gjordes var att artiklarna skulle behandla iPaden som ett pedagogiskt- och handledningsverktyg, iPaden som ett inlärningsverktyg i daghem och i skolor och hur barn har upplevt användning av iPad. I sökningen hittades ingen forskning angående handledning av barn via surfplatta. Däremot finns en hel del litteratur kring användning av surfplatta som ett pedagogiskt verktyg i daghem och skola. I detta arbete har en del av dessa källor använts som bas. Artikelsökningen presenteras nedan efter datum för att höja reliabiliteten.

Den 13.1.2015 söktes artiklar i databasen EBSCO Cinahl och begränsade sökningen till full text. Sökorden som användes var; "teaching" "methods"+"children" vilket gav 1166 resultat varav en artikel stöder arbetet. Artikeln behandlar på ett pedagogiskt sätt barnets språkträning genom sagoläsning. "Technology" and "education" + "children" gav 383

resultat varav en artikel är relevant för arbetet. Artikeln är från 1999, men stöder arbetet eftersom den behandlar handledningsmiljön vid användning av teknologi.

15.1.2015 söktes artiklar i databasen EBSCO Cinahl och begränsade sökningen till full text. Som sökord användes "iPad"+"children". Detta gav tio resultat varav en artikel stöder arbetet. Artikel behandlar grundinformation om hur en iPad fungerar, vilka funktioner man kan använda sig av samt varför iPad är enkel för barn att använda.

05.3.2015 söktes artiklar i Google Scholar med sökorden "iPad children education" vilket gav 57 000 resultat. En artikel stöder arbetet väldigt bra i den pedagogiska planeringen av handledningsträffarna. Artikeln diskuterar även kring hur man har upplevt användningen av iPad i undervisningssyfte.

10.3.2015 söktes artiklar i databasen EBSCO Cinahl, begränsat till full text. Sökorden som användes var: "language"+"children"+"development". Detta gav sammanlagt 4031 resultat. Varav en artikel stöder arbetet i hur man kan stöda språkutvecklingen hos barn som inte är på daghem alla dagar.

26.3.2015 söktes artiklar i EBSCO Cinahl, begränsat till fulltext. Sökord som användes var: "patient education" AND "technology". Sammanlagt gav det 100 resultat varav tre artiklar är relevanta för arbetet. I artiklarna framkommer eventuella etiska problem vid användning av teknologi i handledning. En av artiklarna diskuterar kring utmaningar vid användning av ny teknologi som surfplatta.

3.4 Tillförlitlighet och etik

Tillförlitligheten i en kvalitativ metod är svårare att fastställa eftersom den inte mäter något konkret. När man inte kan mäta tillförlitligheten genom något konkret måste tillförlitligheten försäkras på andra sätt. Vid användning av intervju och observationer är tillförlitligheten i hög grad relaterad till observatörernas och intervjuarens förmågor. För att säkerställa tillförlitligheten är det bra att använda sig av fler observatörer under handledningstillfällena och intervju situationen. I en kvalitativ studie är tillförlitligheten beroende av forskarens förmåga att undersöka, tolka och kritiskt granska upptäckterna. Ett flertal källor har använts och ämnet är granskat ur olika perspektiv vilket stärker tillförlitligheten av arbetet. (Patel & Davidsson, 2011, s. 103-105; Larsson, Lilja & Manheimer, 2005, s. 116-117). Arbetet baseras på ett flertal källor vilket ökar tillförlitligheten. Källorna är kritiskt granskade samt stöder varandra. Litteraturen som

använts är begränsad eller anpassningsbar till nordiska förhållanden för att öka tillförlitligheten. Tillförlitligheten av examensarbetet behandlas även i den avslutande diskussionen.

Examensarbetet följer Forskningsetiska delegationen (2014), vilket innebär att arbetet är etiskt godtagbart, tillförlitligt och resultatet trovärdigt. I arbetet beaktas hederlighet, allmän omsorgsfullhet samt noggrannhet i dokumentationen. All insamlad data om barnet och hans familj har lagrats i säkerhet under arbetsprocessen samt förstörts efter avslutat arbete. Både barnet och vårdnadshavare har gett sitt samtycke till all personlig information och material som använts under arbetsprocessen. Barnets uppgifter samt material är sekretessbelagda. Uppgifterna eller materialet utlämnas inte till någon utomstående (Lag om patientens ställning och rättigheter 785/1992, 13§). Barnet får inte skadas av arbetet eller utsättas för hot om våld, diskriminering eller mobbning. Det finns ingen speciell metod som måste tillämpas när man gör forskning om eller med barn. Intervjuer, enkäter, observationer och andra metoder som kan användas med vuxna, kan även användas med barn. Det är däremot viktigt att utforma frågorna i ett barnperspektiv och att lyssna på vad barnet anser viktigt att berätta. (Ojala, 2013, s. 5-7; Uusiautti & Määttä, 2013, s. 51-61). Ett barncentrerat synsätt genomsyrar detta examensarbete. Då man arbetar barncentrerat tar man barnets utvecklingsnivå, åsikter, behov och känslor i beaktande. Barnets egna resurser stärks genom att motivera och entusiasmera barnet. Barn är öppna och mottagliga för nya saker. De är inte rädda för att testa sig fram och de lär sig snabbt. I kapitel 6.4 behandlas noggrannare hur examensarbetsgruppen beaktar etiken i handledningen med barnet.

4 Barns utveckling i fyra till fem års ålder

Målgruppen i distanshandledningen är barn i fyra till fem års ålder. För att kunna anpassa handledningen till barnet, är det viktigt att känna till på vilken utvecklingsnivå barnen i denna ålder befinner sig. Även den fysiska och motoriska utvecklingen är central och är relevant då man väljer applikationer för distanshandledningen. Distanshandledningen i detta examensarbete fokuserar på språklig medvetenhetsträning. I kapitlet behandlas även grundläggande teorier om språkutvecklingen. Språket utvecklas till ett kommunikationsmedel genom växelverkan med barnets omgivning.

4.1 Den fysiska och motoriska utvecklingen

En fyraåring är mycket medveten om att hen är stor nu, vilket fyller barnet med stolthet och glädje. Barnet är ofta modigt och överdriver med sitt prat och sina rörelser. Det är viktigt att barnet har regler för att kunna hantera vardagen. Fyraåringen börjar även få ett samvete, en inre ordningsmakt som kan vara sträng ibland och mycket generös vid andra tillfällen, beroende på vad barnet tycker att situationen kräver. (Hofsten & Lidbeck, 2008, s. 293). Barnet har också utvecklat en problemlösningsförmåga. Om man till exempel placerar fem föremål framför barnet kan barnet räkna dem genom att säga: "Ett, två, tre, fyra, fem" i rätt ordning. Då barnet blir fem kan hen också räkna till 15 utan att räkna fel. (Misvaer, 2007, s. 158). Fyraårsåldern är även en "pysselålder". Hos de flesta barn är fingerrörelserna väl koordinerade och barnet tycker det är roligt att leka med små föremål som att träda pärlor, bygga med mer avancerade lego och färglägga inom markerat område. Även grovmotoriken börjar utvecklas och barnet kan till exempel hoppa på ett ben minst en gång utan att tappa balansen. Att spela rollspel och leka låtsaslekar får fyraåringen aldrig nog av. Fyraåringens tänkande kan fortfarande till en del vara magiskt och ologiskt, till exempel kan föremål ha liv och känslor. (Hofsten & Lidbeck, 2008, s. 281; Misvaer, 2007, s. 158).

Det femåriga barnet är socialt och piggt på kontakter och barnet har nått slutstadiet för den motoriska utvecklingen. Barnet har lätt att få nya vänner och uttrycker sig på ett mångsidigt sätt. Barnet planerar sina rörelser bättre och mer direkt. Motoriken används med precision och skicklighet och barnet har god balans, till exempel kan barnet stå på ett ben minst fem sekunder utan att hålla i sig eller tappa balansen. Finmotoriken har även blivit säkrare och fingrarna har blivit längre. Exempel på femåriga barnets finmotorik är då det finns en rak linje på ett papper, kan barnet klippa pappret itu ungefär längs med linjen. Femåringen vill vara tjänstvillig, ta ansvar och resonabel för det mesta. (Hofsten & Lidbeck, 2008, s. 303-304; Misvaer, 2007, s. 164).

4.2 Den språkliga utvecklingen

Fyraåringen behärskar språket och är ivrig att berätta om allt hen upplevt med nya ord och uttryck, barnet kan även göra andra saker samtidigt. Barnet använder rätt böjningsändelser på orden. Barnet säger meningar som: "Jag ser två katter", "Jag leker" eller "Jag sparkade bollen". (Misvaer, 2007, s. 158). Det går att föra långa samtal med fyraåringen eftersom hen väntar på svar och kan hålla sig till temat. Ett barn i fyraårs ålder funderar ofta på

mycket, har många frågor och vill lära sig nya saker. Barnet börjar även utveckla en förmåga att argumentera och motivera. Fyraåringen börjar få tidsbegrepp och kan överblicka ett par dagar i taget och använder flitigt räkneord. (Hofsten & Lidbeck, 2008, s. 281). Svaren bör vara så konkreta, korta och enkla att barnet förstår. Då man besvarar barnets frågor stöder man utvecklingen av ordförrådet och barnet får även en bredare världsbild. (Ivanoff, Risku, Kitinoja, Vuori & Palo, 2006, s. 62).

Olika begrepp som "vi" och "vårt" är ofta svåra för fyraåringen. Barn i fem års ålder är ofta villigare att ta emot hjälp medan barn i fyra års ålder "kan själv". Femåringen kan resonera, argumentera och börjar förstå abstrakta begrepp. Barnet använder jämförande ord som högre, starkare och kortare. Man kan nu ställa frågor till barnet som till exempel; "Du är stark, men pappa är..?". (Misvaer, 2007, s. 164). I fem års ålder börjar även lusten och intresset för bokstäver komma (Hofsten & Lidbeck, 2004, s. 288-291). Fyra till femåringar kan redan över 1000 ord och använder sig av fem till sex ord i meningar. I denna ålder börjar barnet prata mer korrekt och minskar på de egna böjningarna på ord. Problem med uttal uppkommer vanligen i åldern tre till fyra och de vanligaste uttalsproblemen är s- och r-uttal. (Ivanoff et al., 2006, s. 62).

Genom sociala kontakter blir barnet medvetet om sin omgivning och utvecklas som individ. Enligt Lev Vygotskij har språket en viktig betydelse för barnets utveckling till en självständig individ. Språket blir ett redskap för kommunikation med omvärlden och senare ett verktyg för det intellektuella, det vill säga tänkandet. Språket utvecklas från ett socialt och kommunikativt medel till ett verktyg i det dagliga livet, på ett individuellt och socialt plan. (Strandberg, 2010, s. 48).

Under två till sex års ålder utvecklas språket hos barn som mest. Ljud, läten och enstaka ord börjar bilda meningar och barnet börjar kunna använda språket mer i dialoger och som ett tankeredskap. När barnet börjar koppla ihop flera ord till meningar talar man om telegramspråk. Detta språk är ännu grammatikaliskt inkorrekt och saknar till exempel ord som "är" och "den". Då barnet fyllt tre år börjar hen se skillnad på olika tempusformer, som till exempel "gå" och "gick". Barn lär sig grammatikregler genom erfarenheter. I yngre ålder kan barn böja ord rätt eftersom de inte följer något specifikt mönster. Senare då barnen börjar följa regler de lärt sig kan de böja orden fel, till exempel: gav-gedde, eftersom de lärt sig av erfarenheter att ord oftast böjs med -de i slutet; hoppa-hoppade. Då barnen når skolåldern börjar de inse att det finns starka och svaga verb som böjs enligt olika regler. Andra vanliga generaliseringar som barn gör under den mest intensiva tiden i

språkutvecklingen är att de använder samma inlärd ord för alla liknande föremål. Exempelvis kan man använda ordet "boll" för att beskriva flera cirkelformade objekt. (Hwang, Lundberg & Smedler, 2012, s. 189-190).

Språkutvecklingen hos barn i den aktiva fasen behöver social växelverkan för att aktivt kunna utveckla språket och ordförrådet. För att stimulera språkutvecklingen bör de vuxna sträva efter att skapa diskussion, upprepa och spinna vidare på diskussioner. Genom att aktivera barnet till att använda språket, utvecklas språket och nya ord. Då barnet blir tvunget att använda språket på nya sätt ökar medvetenheten om att språk och tanke hör ihop. Hjälper man barnet att benämna känslor och upplevelser utvecklas barnets ordförråd. De flesta forskare är eniga om att det finns ett samband mellan språk och tanke, det finns olika åsikter om vilket som utvecklas först- tankeverksamheten eller språket. Jean Piaget anser att den kognitiva utvecklingen sker först, medan Jerome S. Burner anser att språket är ett medel för att uttrycka förståelse för egna känslor och för andras känslor. Vygotskij och Burner anser båda att språket utgör ett medel för socialt samspel och växelverkan. Burner och Vygotskij anser även att en socialt stimulerande miljö är avgörande för utveckling av språket och tankeverksamheten hos barnet. (Hwang et al., 2012, s. 191).

Piaget talade om språket som ett symbolsystem. Piaget menar att barnet börjar med att utveckla ett "privat" symbolsystem, tänkande. Barnet upplever nuet med sina sinnen och sin kropp, barnet ser, smakar och känner för att integrera med sin omgivning. (Johansson & Malmsten, 2009, s. 35). Språket utvecklas sedan till största delen av imitation från barnets omgivnings teckensystem. Piaget menar att barnet använder språket delvis som ett kommunikationsverktyg för att tillfredsställa sina egna behov och som ett fenomen som vägleder barnets handlingar. När barnet är i förskoleåldern präglas barnet av egocentriskt tänkande. Detta tar uttryck i språket som blir egocentriskt talande, det vill säga att barnet mestadels talar i monologer. Monologerna präglas i sin tur av att barnet talar högt på ett sådant sätt att barnet skulle tänka högt. Under sista delen av förskoleåldern blir talet mer dialogartat och socialt. Detta utvecklas på grund av samvaron med andra barn. Efterhand som kunskapen ökar hos barnet försvinner det egocentriska språket och blir till ett inre tal. Runt skolåldern utvecklar barnet sitt egentliga sociala språk som avspeglar barnets ökande sociala förståelse. (Jerlang, 2008, s. 313-314).

Vygotskij har en annan synpunkt på barns utveckling av språket än vad Piaget hade. Vygotskij menar att språket på vissa sätt föregår tänkandet. Han menar att språket lärs i social gemenskap med andra och i nära kommunikation främst med föräldrarna eller dem

som finns i barnets närmaste krets. Språket blir sedan verktyget för att utveckla tänkandet. (Johansson & Malmsten, 2009, s. 35). I början av barnets utveckling är språket rent socialt och senare i utvecklingen delas det upp i ett egocentriskt språk och ett kommunikativt språk. Under förskoleåldern använder barnet det egocentriska språket som en stödpoint för barnets styrning och planering av handlingar. Det egocentriska språket är mycket likt det kommunikativa språket under de första levnadsåren, men när barnet är i tre till åtta års ålder börjar de två formerna förändras och det egocentriska språket ändras från att vara ett yttre språk till att bli ett inre. (Jerlang, 2008, s. 313-314).

4.3 Lekfull språkinläring

Leken är ett naturligt sätt att bekanta sig med omgivningen för barnet. Lekens betydelse är stor på både psykiskt, fysiskt och socialt plan. Barnet övar genom leken omedvetet på olika kunskaper som utvecklas i barndomen, till exempel social växelverkan och fysiska färdigheter som balans och styrka. Barnets lek följer ett för åldern typiskt mönster, vilket gör att leken har en stor betydelse också då man följer barnets utveckling. (Siiskonen, Aro, Ahonen, Ketonen, 2004, s. 199). Fler källor har tagit upp om lekens betydelse för barnets utveckling och att det är ett effektivt sätt att lära barnet något nytt. Därför är leken och lekfullheten en central del i detta arbete. Lekfullheten tas även i beaktande i den praktiska tillämpningen av arbetet.

Det finns även olika metoder och redskap för hur man kan stöda språkutvecklingen, exempelvis genom att använda tecken, bilder och datorer. Det är även viktigt att öva tillsammans med barnet på den sociala förmågan för att kunna utveckla kommunikationen med omgivningen i olika sociala sammanhang. I daghemmen utvecklar barnet många viktiga förmågor och genom sin kommunikation med andra utvecklas också barnet socialt och kognitivt. Om barnet av någon anledning inte deltar i daghemsverksamhet kan barnet gå miste om mycket. Barnet får då inte samma möjligheter att utveckla sin sociala förmåga, vänskapsrelationer, förmågan till kompromisser och konflikthantering. (Trygg, Heister & Andersson, 2009, s. 82, 106, 198). Ifall barnet går miste om mycket då hen inte är delaktig i daghemsverksamhet är det viktigt att föräldrar eller andra vuxna stöder barnets utveckling även i hemmiljö. Enligt Craig-Unkerfer (2014, s. 55-56) finns det flera olika sätt att utveckla språk och läskunnighet bland barn i hemmiljö. Detta kan övas med hjälp av rollspel, lekar eller spel. Lekmaterial kan främja valfrihet och skapa möjligheter för samtal. I artikeln nämns också vikten av sagoläsning samt av att som vuxen vara en förebild och använda språket dagligen vid aktiviteter och rutiner.

Att läsa saga för barn har länge varit rekommenderat för att stöda barnets språkutveckling. För de flesta barn har sagoläsning många fördelar när det kommer till att stöda språkutvecklingen. Sagoböcker kan tillhandahålla rik verbal interaktion, stöda ökat ordförråd och stöda kommunikationen. Genom att lyssna och samtala kring upplästa texter, genom att plocka nyckelord ur en berättelse och lyssna och återberätta med hjälp av nyckelord eller symboler, kan man öka förståelse och användning av berättande eller sammanhängande text. (Kent-Walsh, Binger & Hasham, 2010, s. 97-98). Sagoläsning är relevant i detta arbete eftersom det används i den praktiska tillämpningen. Det är också en bra och enkel metod att använda i hemmet.

5 Surfplattan som pedagogiskt verktyg

I detta kapitel behandlas surfplattan som ett pedagogiskt verktyg samt vilken typ av surfplatta som användes i distanshandledningen med barnet. Kapitlet behandlar även de vanligaste funktionerna på surfplattan och hur man använder sig av dem. Detta utgör en grund för barnet hur hen ska använda sig av en surfplatta och hur handledaren kan använda surfplattan som ett pedagogiskt verktyg. I detta fall är surfplattan som används en iPad av tillverkaren Apple.

5.1 iPad

Användning av teknologi inom social- och hälsovården har ökat. Teknologin har potential att erbjuda fler innovationsmetoder inom social- och hälsovårdsarbetet. Det används fler olika teknologiska tjänster som underlättat arbetet med barn, familjer och enskilda personer. Teknologin används som kommunikationsteknik och informationshantering genom telefonrådgivning, textmeddelande samt webbaserade tjänster. Att använda sig av teknologi har flera fördelar som; mer målinriktad tillgång till tjänster, minskade resor samt snabbare klinisk diskussion och diagnos. (Peate, 2012, s. 222).

Teknologin har varit ett effektivt verktyg för att handleda barn med svårigheter visuellt samt med språkträning. Apple iPad som lanserades 2010 ansågs vara ett nytt teknologiskt verktyg som är mer tilltalande och motiverande för barn. Studien påvisar att barn som använt sig av iPad i pedagogiskt syfte, har gjort en betydande utveckling i kommunikationen och den visuella uppmärksamheten. I studien hade alla barn gjort en utveckling på fler olika nivåer inom språk och kommunikation. Barnen lärde sig under en

period på sex månader från att enbart använda kroppsspråk och läten, till att använda sig av vokalljud i kommunikationen. (Compana & Ouimet, 2015, s. 67-69).

iPad är en tablett dator, en surfplatta som lanserades av Apple Inc. den 3 april 2010. iPad anses vara den snabbast accepterade elektroniska apparaten i historien. iPad kombinerar den centrala behandlingsenheten, displayen och en beröringskänslig yta för att mata in kommandon till en enda enhet. iPad körs på iOS, ett grafiskt beröringsbaserat operativsystem som gör att systemet styrs av användarens fingrar. Applikation eller "app" är utformat för att göra uppgifter på surfplattan utan att behöva använda tangentbord eller mus. För användaren innebär detta en direkt kontakt med surfplattan. De nödvändigaste applikationerna finns på startskärmen och ett online tangentbord kan visas vilket gör det möjligt för textinmatning utan separat tangentbord. (Linder et al., 2013, s. 158-159).

iPadens styrkor är bland annat att den är lätt att ta med sig och går att använda nästan var som helst. Surfplattan är alltid redo för att användas och användningen underlättas eftersom man som användare är i direkt kontakt med surfplattan. Alla redskap är lätt tillgängliga man kan bland annat bearbeta och läsa text, fotografera, spela spel, se på film och läsa sin e-post. De ovannämnda faktorerna gör att iPaden är ett effektivare inlärningsverktyg än den traditionella datorn. iPaden är också bättre än traditionella inlärningsmaterial som till exempel böcker. iPaden motiverar till inläring, möjliggör informationssökning på internet, ger en möjlighet till inläring via växelverkan med applikationer samt anpassar sig för användarens behov. (Österås & Rahikkala, 2013, s. 16).

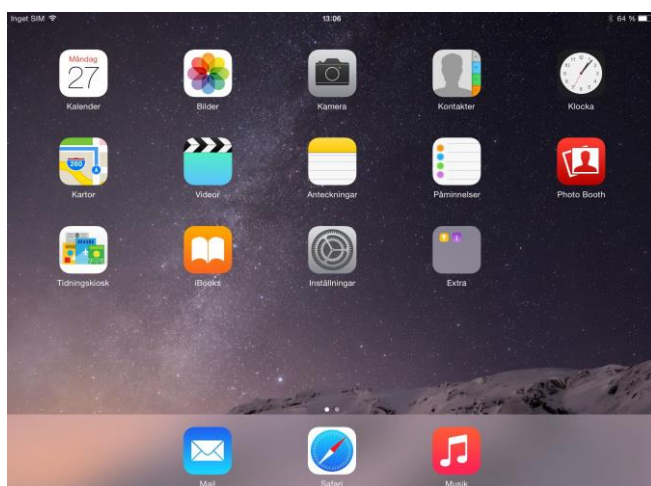
Det finns fler orsaker till att en iPad är enkel att använda sig av i kliniska situationer och av barn. iPaden är lätt i sig och är gjord i lämplig storlek för att kunna hanteras av ett barn. Surfplattan kräver ingen extra utrustning och är lätt att rengöras med desinfektionsmedel mellan användarna. Funktionerna i en iPad stöder även barn med särskilda behov. Applikationerna är enkla att använda och manipulera, vilket utgör en fördel för barn med begränsad finmotorik. Skärmen är en grafisk display och bilden kan förstöras vid behov. (Linder et al., 2013, s. 159).

5.2 Att använda iPad

Användningen av iPad är väldigt enkel. iPaden startas genom att trycka på strömbrytaren och efter det behövs iPaden väldigt sällan stängas av. Det lönar sig att enbart stänga av iPaden då den inte används under en längre tid. I stället för att stänga av iPaden kan man

lägga skärmen i viloläge. Detta gör man genom att trycka på strömbrytaren en gång eller stänger Smart Cover. Smart Cover är tillägg- och skyddsutrustning, planerad enbart för iPad. Skyddsutrustningen väcker samt släcker iPadens skärm automatiskt och kan även användas som en ställning för iPaden. (Masalin, 2012, s. 15).

Menyraden på iPaden är belägen på skärmens övre kant och syns nästan alltid. Undantaget är då hela skärmen täcks av spel, bildspel eller video. I menyraden på högra sidan syns hur mycket batteri iPaden har kvar, i mitten finns klocka och på vänstra sidan syns Wi-Fi-nätverkets signalstyrka. Hem-menyn är iOS arbetsbord där applikationerna är belägna. Applikationerna i iPaden är ordnade i rutor på olika menysidor. Genom att svepa fingret i sidled på skärmen kan barnet hitta de olika menysidorna. En ny menysida uppstår automatiskt då nya applikationer inte ryms på en och samma menysida. På applikationen kan det visas ett nummer som säger hur många meddelanden eller uppdateringar applikationen har. För att återgå tillbaka till menysidan klickar man en gång på hem-meny knappen. (Masalin, 2012, s. 17). Nedan följer en bild på iPadens menysida.

Figur 2 iPadens menysida

Apple ID är en viktig funktion som ger möjlighet att ta del av Apples tjänster och funktioner. Detta kan användaren skapa genom iTunes-programmet via datorn, App Store applikationen eller på webbsidan <http://appleid.apple.com>. Detta kräver att användaren har en fungerande e-mail adress, som i fortsättningen fungerar som användarnamn. (Masalin, 2012, s. 27). Ett Apple ID innehåller användarens personliga uppgifter. Alla Apple produkter kräver vid installationen ett Apple ID, så användningen av iPaden i fortsättningen fungerar så smidigt och enkelt som möjligt. Apple ID synkroniserar olika program och gör att användaren inte behöver skriva samma information upprepade gånger,

utan genom att använda Apple ID får programmet direkt alla personliga uppgifter. (Winter, 2013). Med tanke på säkerheten på Apple ID kan användaren ställa in säkerhetsfrågor för att skydda att obehöriga får tillträde till användarens personuppgifter. När användaren lägger till säkerhetsfrågor för att skydda sitt Apple ID måste de obehöriga som försöker nollställa eller ändra lösenordet, födelsedatum eller annan säkerhetsinformation, först besvara på en eller flera frågor. Nedan följer en förklaring hur användaren kan ställa in säkerhetsfrågorna för att skydda sitt Apple ID. (Apple Inc, 2014).

- Gå till Mitt Apple ID
- Välj hantera ditt Apple ID och logga in
- Välj lösenord och säkerhet till vänster på sidan
- Välj nya säkerhetsfrågor och ange svaren
- Om alternativet är tillgängligt lägg till och bekräfta en e-post adress för nödsituationer
- Klicka på spara (Apple Inc, 2014).

Apple App Store är en nätbutik där man kan köpa och ladda ner applikationer. Apple App Store har en stor mängd pedagogiska applikationer. Urvalet har även en stor mängd avgiftsfria och förmånliga applikationer. De flesta applikationerna kostar under tio euro. Om en familj har flera iPads kan de ladda ner en avgiftsbelagd applikation och få den gratis nedladdad till de andra iPadsen då det görs med samma Apple ID. Applikationerna kan laddas direkt ner till iPaden genom App Store. Det finns inte möjlighet att ladda ner från andra källor utan alla applikationer bör laddas ner via App Store. Apple försäkrar applikationernas funktion och säkerhet. Alla nedladdade och köpta applikationer kan laddas ner på nytt gratis. Applikationerna skapas automatisk på meny sidan och kan sedan användas fritt. (Masalin, 2012, s. 27; Apple Inc, 2014).

För att ladda ner en applikation klickar användaren på App Store, därefter söks applikationen i urvalet. Genom att klicka på applikationen som användaren vill ha syns priset på applikationen. Sedan framkommer en ruta med texten "köp programmet" eller "installera programmet". Användaren ska klicka på texten för att kunna ladda ner applikationen. Då detta är gjort bör användaren fylla i sitt nuvarande Apple ID. Då barnet köper en applikation ska det alltid göras i samråd med föräldrarna. För att köpa applikationer används kreditkort eller iTunes- presentkort. iTunes presentkort säljs hos Apples återförsäljare som R-kiosker och Apple nät-butik på sidan store.apple/fi. På iTunes presentkorten finns det klisterband eller en skrapyta och under dem finns en kod som ska

fyllas i App Store då man betalar för applikationen. Det finns också många bra applikationer som är gratis att ladda ner. (Masalin, 2012, s. 28; Apple Inc, 2014).

Allt som utförs på en iPad görs med hjälp av applikationer. Applikationernas bilder eller storlek kan inte ändras av användaren. För att starta en applikation behöver användaren enbart klicka en gång på applikationens bild. Då barnet använder en applikation behöver hen inte spara några förändringar skilt, utan allting sparas automatiskt. Då barnet avslutat användningen av applikationen och öppnar den igen kommer barnet till samma ställe som senast då applikationen användes. Applikationerna kan användas oavsett om iPaden är i upprätt eller vågrätt läge. Skärmen svänger sig automatiskt beroende på hur barnet håller iPaden. (Masalin, 2012, s. 18; Apple Inc, 2014).

5.3 Applikationer och funktioner i iPaden

Surfplattan har en kamera, filmkamera, mikrofon, högtalare och ett stort utbud applikationer från App Store. Med hjälp av kameran kan barnet fotografera eller filma. Utgående från fotografierna eller filminspelningarna kan barnet reflektera och berätta vad hen tänker. Detta ger barnet ökad kunskap i att uttrycka sig. Applikationer barnet kan använda sig av vid fotografering och bildredigering är: Book Creator, Fotbabbble och Pic Collage. Vid användning av visuella hjälpmedel underlättas kommunikationen med barn. (Pihjala & Viitala, 2004, s. 206). Ett annat sätt att utveckla möjligheterna att kommunicera är att barnet med hjälp av mikrofonen och högtalaren kan intervjua varandra. Applikationer barnet kan använda sig av vid ljudinspelning är till exempel Dropvox. Vid ljudinspelningar är det viktigt att rikta den inbyggda mikrofonen, som sitter på kortsidan där också kameranlinsen är, mot ljudet. Då barnet och handledaren filmar är det bra att röra sig sakta och flytta på hela kroppen så inte inspelningen blir skakig. (Niemi, 2014, s. 7, 17-18, 37-39, 51).

Snabbmeddelande eller chatt är ett välfungerande alternativ vid snabb och effektiv kommunikation. I iPaden finns meddelandeapplikationer som fungerar via Apple imessage-nätet. Vid användning av Apples tjänster loggar man alltid in med Apple ID. Därefter kan barnet skicka bilder, videon samt textmeddelande via meddelande applikationen. (Masalin, 2012, s. 40; Apple Inc, 2015).

Skype är ett program som kan laddas ner till iPaden, dator och smarttelefon. I detta program kan man föra videosamtal, telefonsamtal och skicka direkta meddelanden med andra

personer som har Skype. Detta kan göras gratis, men vill man betala för programmet får man fler funktioner som fungerar bättre än gratis versionen. (Skype, 2015).

5.4 Barn som användare av surfplatta

Det är vanligt i daghem och förskolor att man har datalek på schemat och ägnar tid åt pedagogiska program där barnet på ett lekfullt sätt kan lära sig rita, räkna, läsa och skriva med hjälp av dator och surfplatta. Datalek och spel ska inte vara en aktivitet som isolerar, utan flera barn kan samsas framför datorn. I en amerikansk studie har det även framkommit att de barn som satt tillsammans framför datorn löste konflikter verbalt i större utsträckning än kring annat lekmaterial. Även samspelet och diskussioner hur man kan lösa uppgifter och ömsesidig uppmuntran mellan barnen fungerade bättre framför datorn än vid annat lekmaterial. (Hofsten & Lidbeck, 2008, s. 313).

I projektet Molla som genomförts i Åbo på utvalda daghem genom finansiering av Åbo stad och utbildningsstyrelsen har man konstaterat att surfplattan lämpar sig utmärkt för lekfullt lärande i daghemsmiljö. Surfplattan som redskap i småbarnspedagogik är väldigt användbar, speciellt inom barncentrerat och resursförstärkande arbete. I arbetet med surfplattan får barnet sin röst hörd och kan påverka inläringen aktivt i växelverkan med både handledaren och surfplattan. Surfplattan ger omedelbar feedback åt barnet, vilket underlättar inlärningsprocessen och gör den mer motiverande. I projektet Molla har man haft som mål att använda surfplattan på ett så mångsidigt sätt som möjligt. Utöver pedagogiska applikationer används också kamera och inspelningsmöjligheter. Tillsammans gjorde barnen till exempel en film, som fungerade som en samarbetsövning men samtidigt också som pedagogisk dokumentation. (Jaakkola, 2015, s. 30).

iPaden är ett redskap som motiverar till inläring. Eftersom redskapet i sig väcker barnets intresse blir det lättare att motivera barnet till inläring. Utöver att motivera barnet finns det också andra aspekter som har en central roll i barnets inlärningsprocess. Då man planerar användandet av surfplattan på ett lekfullt sätt och variera mellan olika applikationer håller man barnets motivation uppe. Då handledaren själv deltar aktivt i barnets användande av surfplattan kan man säkra att användandet är ändamålsenligt. (Österås & Rahikkala, 2013, s. 9).

Tre- till femåriga barn som använt sig av surfplatta har snabbt lärt sig att använda den självständigt och med självsäkerhet. Barn i åldern tre till sju år som använde sig av

surfplatta i inlärningssyfte utvecklade även ett större ordförråd än de barn som inte använde surfplattan. Mest utvecklade barn i tre till fem års ålder sitt ordförråd och barnen lärde sig representera ljud med bokstäver. (McManis & Gunnewig, 2012, s. 15-16). Surfplattan lämpar sig alltså utmärkt som redskap för barn i daghemsålder. Även om redskapet är lätt att använda och bekant både för handledare och barn måste stor vikt läggas vid planeringen av verksamheten. Surfplattan ska vara ett redskap som utnyttjas på ett mångsidigt, men planerat sätt. Applikationerna ska prövas på förhand och tiden som dagligen läggs ner på surfplattan ska vara begränsad. Surfplattan ska vara ett stödande pedagogiskt verktyg vid sidan om de andra pedagogiska metoderna. (Jaakkola, 2015, s. 30).

Enligt Arvidsson (2012, s. 19-20) har barn ingen direkt uppfattning om att de lär sig något då de använder en iPad. En del av barnen ansåg att de lär sig spela spelen som finns på iPaden bättre. Andra ansåg att de lär sig pussla då de använder applikationen med pusselfunktioner. Överlag verkade ingen av barnen ha någon form av uppfattning om att de lär sig något vid användning av iPad förutom att spela spel. Trots detta kunde barnen hantera iPaden, de visste att de måste dra med fingret på skärmen, hur man startar spel och hur man använder sig av hemknappen för att komma tillbaka till menyn. Barnen visste även hur de skulle spela spelen och hur de ska göra för att uppnå rätt resultat. Barnen ansåg att de lär sig nya saker hela tiden med iPaden, men barnen har svårt att sätta ord på sitt eget lärande.

6 Resursförstärkande handledning av barn

I detta kapitel behandlas handledningens centrala delar. Idag finns det flera olika metoder för hur man handleder samt vad den professionella bör tänka på vid handledning av barn. För att uppnå ett optimalt resultat av handledningen har olika metoder studerats. I detta examensarbete handleddes barnet genom ett resursförstärkande perspektiv för att kunna utgå från barnets behov och resurser. Barnets resurser stärks fysiskt, psykiskt och socialt genom resursförstärkande metoder. Kapitlet behandlar även Vygotskijs synsätt på handledning av barn. Även etiken har en stor betydelse för att uppnå en god handledning.

6.1 Handledningens centrala delar

Som handledare bör man beakta barnets bakgrundsfaktorer, om handledaren inte gör det kommer hen omedvetet att handleda alla barn som är i samma situation på samma sätt.

Med en sådan handledning uppnår man inte individualiteten och kan inte identifiera de individuella behoven hos barnet. Innan handledningen påbörjas bör en målgruppsanalys utföras. Målgruppsanalysen är utgångspunkten för själva handledningen. Handledningen påverkar barnet och handledarens bakgrundsfaktorer och dessa kan indelas i individuella faktorer, fysiska faktorer (ålder, kön, sjukdom, hälsotillstånd) och psykiska faktorer (hälsoerfarenheter, livserfarenheter, förväntningar, inläring, motivation) samt sociala faktorer (kultur, etnisk bakgrund, religion, etik) och miljöfaktorer (fysiska miljön, psykiska miljön, sociala miljön, handledningens kultur). (Kyngäs et al., 2007, s.28-31). I barnkonventionen finns ingen nedre åldersgräns utan alla barn har rätt att uttrycka sina tankar, känslor och åsikter i frågor som berör dem. Då man samtalar med barn är det viktigt att skapa en lugn miljö, informera barnet vad samtalet kommer att handla om, prata så att barnet förstår, lyssna noga på barnet, bekräfta att man som handledare förstår och avslutar med att berätta vad som kommer att ske till näst. Det är även viktigt att be barnet att förtydliga sig om man är osäker på vad barnet menar istället för att skapa sin egen tolkning av vad barnet sagt. Som handledare bör man även ha kunskap om barns normala utveckling för att kunna förstå och bemöta barnet på ett åldersadekvat sätt. (Socialdepartementet, 2005, s. 46-47, 51-52).

I ett resursförstärkande perspektiv är det centralt att barnet är i centrum av processen. Barnets fysiska, psykiska och sociala välmående är viktigt vid resursförstärkande handledning. Genom att bekräfta barnet och stärka dess självkänsla i processen kan man stöda barnet också inom andra områden än det man specifikt fokuserar på. Detta ger ett bredare perspektiv på arbetet och gör också att fokuspunkten måste ligga på två olika mål. (Mattila, 2011, s. 91-103). I vårt fall fokuserar man medvetet på språkmedvetenhetsträning, men vid sidan om måste vi också komma ihåg de andra aspekterna- framförallt barnet som helhet. Det resursförstärkande perspektivet handlar om att stärka barnet på alla plan- både fysiskt, psykiskt och socialt.

Handledning är en utvecklings- och lärandeprocess både för handledaren och för barnet. För att uppnå professionell handledning förutsätts ett samspel mellan barnet och handledaren, där båda ska vara aktiva och bidra. Handledningen ska utgå från barnets individuella behov. Handledningen ska ske i en nära och fortlöpande kontakt med barnet och handledaren. Som handledare bör man skapa en trygg omgivning för handledningen, förmedla relevant kunskap, observera barnet och ha ett reflexivt tänkande. (Killén, 2009, s. 16). Vygotskij anser att många av de viktiga upptäckterna som barn gör är de som äger rum inom ramen för ett dialogiskt samarbete mellan barnet och en annan människa, en

kompetent vuxen, ”handledare”, som både som modell och via verbala instruktioner visar barnet hur det ska utföra en viss handling. I det här samspelet försöker barnet först förstå handledarens instruktioner och sedan använda dessa för att styra sin egen aktivitet. Vygotskij menar att barnets utveckling går från det sociala till det individuella. Barnet kan på egen hand utföra en handling om den ägt rum i samarbete med andra. (Evenshaug & Hallen, 2001, s. 136-137).

Handledning börjar alltid vid ett tillfälle, från en känsla eller ett mål och avslutas alltid i en annan situation än var man börjat. Handledningstillfällena är alltid påverkade av barnets och handledarens bakgrundsfaktorer. Dessa faktorer utgör handledningens utgångspunkt. Barnets individualitet och faktorer som påverkar barnet sätter stora krav på handledaren. Handledningen ska vara resursförstärkande för barnet. Handledaren bör stöda barnet i beslutsfattande och avstå från färdiga lösningar. Handledningen ska vara evidensbaserad och bygga på tidigare diskussioner. Handledaren bör stöda barnet att självständigt lösa problem. (Kygäs et al., 2007, s. 25-26). Jämlika sociala förhållanden mellan barnet och handledaren ger en trygg och stödande miljö för barnets inläring, vilket är av stor betydelse i en lyckad handledningssituation (Strandberg, 2010, s. 54). En effektiv handledning kräver oftast fler än enbart ett handledningstillfälle. Antalet handledningsträffar baserar sig på behovet av handledning samt vad man handleder barnet i. Med fler handledningstillfällen kan handledaren bemöta barnet enligt åldersrelaterade behov samt uppnå en så optimal handledning som möjligt. Handledaren kan även lättare bedöma vad barnet behöver handledning i. I handledningen är barnet sig själv och handledaren är experten. Handledningen bygger på de faktorer som barnet lyfter fram och är viktig för deras hälsa och välmående. Handledaren har som uppgift att identifiera och utvärdera barnets handledningsbehov tillsammans med barnet. (Kygäs et al., 2007, s. 25-26, 28).

Vygotskij anser att kraven på barnet inte bör vara för stora. Handledaren ska finnas där för att stöda och uppmuntra barnet och därigenom främja barnets inläring och utveckling. Detta genom att formulera nya men uppnåeliga mål för barnet. Det proximala handlar på så sätt om avståndet mellan vad barnet klarar av att göra på egen hand och vad barnet kan åstadkomma tillsammans med en handledare. Handledaren ska hålla barnets uppmärksamhet vid liv, hantera frustration, visa på felaktiga och outtalade förutsättningar. Att klara av någonting tillsammans är en mycket viktig bas för barnets utveckling. Både formell och informell handledning tillsammans med en kunnigare och mer erfaren vuxen är

viktiga förutsättningar för barnets sociala och kulturella utveckling. (Hwang, Lundberg, Rönnberg & Smedler, 2010, s. 200-201).

6.2 Att bemöta barn i handledning

Bemötandet har en central del i uppbyggandet av en fungerande klientrelation. Om första bemötandet lyckas och barnet får en positiv bild av den professionella är förutsättningarna för ett fungerande samarbete mycket bättre. Genom att se, höra och framförallt vara empatisk, men ändå professionell kan man uppnå en flerdimensionell och ömsesidig relation med barnet som bygger på tillit och respekt. Som professionell inom vård- och fostringsfrågor tar man på sig en roll och ett ansvar där man har som huvuduppgift att stöda och stärka barnet som individ. Handledaren har ansvar över barnets välbefinnande i processen. Att bemöta barn i handledningssituationer och att arbeta med barn kräver en stark yrkesidentitet och medvetenhet om varför man jobbar med sitt yrke. Handledaren jobbar för barnets bästa och har som målsättning att stärka barnet. I handledning med barn är det viktigt att komma ihåg att barn läser och tolkar signaler på ett helt annat sätt än vuxna individer. Kroppsspråk, ögonkontakt och annan ickeverbal kommunikation har en stor roll i växelverkan mellan ett barn och en handledare. Att berömma, visa uppskattning och framförallt betona framsteg har en stor betydelse för barnets självkänsla och är grundläggande i det resursförstärkande arbetssättet. (Mattila, 2011, s. 15-18, 23-32). Enligt Gren (2003, s. 148) anser Martin Buber att handledare bör bemöta Du, alltså barnet och inte ett Det. När handledaren bemöter barnet med ett Du står man i en relation. Bemöter handledaren ett Du är handledaren öppen för att se barnet som en egen unik individ och som en helhet. Att acceptera det etiska kravet och möta ett unikt barn innebär att som handledare bemöta barnet och familjen i en förhållning av empati, respekt och kärlek.

Det är även viktigt att handledaren får barnets förtroende, detta förtroende är det viktigt att handledaren vårdar, om handledaren förlorar det kan det vara mycket svårt att återskapa, det kan även vara så att man inte får tillbaka förtroendet. Enligt Gren (2003, s. 146-147) anser Knud Logstrups att vi människor lever i ett ofrånkomligt beroendeförhållande till varandra. I mötet med andra växer vi som människor. Handledaren och barnet möter varandra med spontan tillit, ju äldre människan blir desto mer lär sig människan att begränsa tilliten. Detta är ett sätt att gardera sig för att inte bli besviken när tilliten inte mottas. Barnet saknar denna reservation. Oberoende hur långt barnet hunnit utveckla sin förmåga att reservera sig, bör man som handledare ta tillvara den tilliten som barnet ger. Detta avgör förhållningssättet mellan barnet och handledaren. Som handledare bör man

komma ihåg att inte heller vara helt neutral i bemötande med barnet. När barnet får sin tillit väl mottaget, blir barnet sedd och bemött med respekt för sitt människovärde.

Då handledaren pratar med barnet är det även viktigt använda korta meningar, undvika inskjutna bisatser samt långa resonemang. Använda ord som barnet använder i sin vardag och respektera barnets kunskap genom att inte använda till exempel babyspråk. Det är viktigt att inte gissa sig till vad barnet menar, utan istället be barnet förklara sig. Ja- och nej frågor borde undvikas så långt det går, eftersom det då inte går att försäkra sig om att barnet har förstått frågan. Öppna och konkreta frågor rekommenderas, undvik abstraktioner så långt som möjligt. För att förvisa sig om att barnet verkligen har förstått frågan kan handledaren be barnet att återge vad som är sagt genom att förklara och berätta. I mötet med barnet är det även viktigt att handledaren är närvarande till 100 procent och inte har bråttom. Om handledaren inte är närvarande eller har bråttom förloras kontrollen och kontakten till barnet. Information till barnet kan utebli och/eller barnet tar inte in den information handledaren ger. (Fossum, 2007, s. 353-354, 358, 369).

6.3Handledning på distans

Att använda sig av distanshandledning kan vara positivt för handledaren och barnet som handleds. Det är ett flexibelt sätt att handleda och kommunicera på eftersom barnet och handledaren inte behöver befinna sig på samma plats. På så sätt kan man undvika långa resor. Familjen kan utnyttja tiden i vardagen på ett effektivare sätt eftersom handledningen sker på distans. (Burgess, Brooksby & Ashworth, 2006, s. 113-114). Familjen kan även befinna sig var som helst och ha olika arbetstider och handledning på distans fungerar ändå. Fördelar med distanshandledning är att handledaren verkligen behöver tänka efter innan handledaren formulerar sig, jämfört med om hen talar i det offentliga rummet. Nackdelar kan vara att det är lättare för missförstånd och att det kan finnas tröghet i systemet. (Larsson, 2004, s. 10, 40-41). Det kan även vara problematiskt att hitta den tiden det krävs för distanshandledningsträff, på grund av att det är flera parter som ska hitta en gemensam tid som fungerar för alla. Eftersom handledningen sker på distans har barnet möjlighet att göra uppgifter mellan de olika träffarna. Barnet kan ladda upp sin uppgift på en drive eller skicka som e-post, så att handledaren har möjlighet att se på uppgiften och kan ge feedback vid inkommande träff. (Burgess et al., 2006, s. 113-114). Det är viktigt att tänka på hur handledaren kommunicerar med barnet på distans. Layouten på hur sidan man kommunicerar via är också viktig. Det ska vara en bra och tydlig struktur, en röd tråd genom allt. Systemet ska inte vara avancerat och krävande eftersom alla inte har tillgång

till de senaste inom teknologin. Det finns aldrig något system som passar för alla eftersom det finns olika uppfattningar om allt. (Larsson, 2004, s. 17, 33-36).

6.4 Etiska aspekter som bör beaktas i handledning med barn

Etik handlar om ett gott liv, respekt för människovärdet och rättvisa. Även det som är moraliskt bra, handlingar och teorier är en del av etiken. Inom handledning är etiken hur man som handledare bemöter barnet och hurdan miljö man handleder i. Att handleda genom internet eller annan teknologi möts man som handledare av nya etiska utmaningar. Handledning med teknologi kan göra att barn blir olikvärdigt behandlade. Vissa klarar inte av att söka information, använda sig av ny teknologi eller har inte möjlighet till handledningen som är obunden till tid och plats. (Kyngäs et al., 2007, s. 153, 157). Handledaren bör ge så omfattande direktiv om användningen av teknologi så att barnet förstår hur hen ska använda sig av teknologin på rätt sätt. Handledaren bör även ha tillräckliga kunskaper i teknologi användning. Familjen och barnet bör även vara beredda att acceptera användningen av teknologi i handledning. Då kan handledaren samt barnet integrera teknologin på bästa möjliga vis i handledningssituationen. (Heiskell, 2010, s. 4). Att använda sig av internet och teknologi i handledningen kräver mer av både barnet och handledaren för att uppnå en så god växelverkan som möjligt (Kyngäs et al., 2007, s. 153). Vid användning av teknologi är många föräldrar oroliga att barnens personuppgifter och integritet inte kan skyddas. Orsaken är att föräldrarna inte känner till eller fick någon information om hur barnets integritet skyddas vid användning av teknologi. Handledaren bör ha strategier för att säkerhetsställa sekretess och skyddande av personuppgifter. Handledaren kan skydda barnets integritet genom att radera allt material som barnet gjort under handledningsträffarna. Vid användning av webbaserade tjänster eller plattformar kan handledaren låsa programmen som används så att enbart handledaren samt barnet är de enda som kan se vad som sägs eller görs på programmen. På detta sätt hålls barnets personuppgifter och integritet skyddat. (Drotar et al., 2006, s. 92-95).

I handledningssituationer har handledaren alltid ett yrkesansvar att handla etiskt hållbart och rätt. Ett gott bemötande är grunden för etiskt hållbar handledning. Handledaren bör även ha evidensbaserad kunskap och innehållet i handledningen bör vara sakligt och informativt för barnet. Barnet har alltid rätt till forskande och pålitlig information i handledningen. I handledningen bör handledaren arbeta etiskt, ha kunskap och reflektera över sitt eget sätt att arbeta. Handledaren ska även vara medveten om sina egna värderingar, respektera barnets självbestämmande rätt och undvika problem i relationen till

barnet. Det är viktigt att handledaren har tillräcklig kunskap om barnet, detta utgör hörnstenen i att handledningen blir individuell och respekten gentemot barnet i handledningen. Då får barnet en tillräckligt informativ och individuell handledning så målen lättare kan uppnås. (Kyngäs et al., 2007, s. 154-155). Etiska aspekter har beaktats under alla handledningstillfällen med barnet. Under handledningen har barnet bemötts på ett respektfullt sätt. Barnets ålder och utvecklingsnivå har beaktats och handledningen har anpassats efter barnets individuella behov. Handledningstillfällena anpassades efter barnets känslotillstånd och reservplaner fanns alltid till hands. Miljön har tagits i beaktande och situationen har gjorts så behaglig och trygg som möjligt för barnet.

7 Planeringsprocessen och förverkligandet av handledningsträffarna

Kapitlet inleds med en beskrivning av bakgrundsarbetet som gjorts inför planeringen av handledningsträffarna. Inom ramen för bakgrundsarbetet gjordes ett pilotförsök för att testa tekniken inför distanshandledningen. Pedagogiska planeringen presenteras i samband med förverkligandet av handledningsträffarna. I kapitel 8 presenteras en sammanfattande analys av handledningsträffarna.

7.1 Bakgrund till planeringen och förverkligande av handledningsträffarna

Innan handledningen påbörjades med barnet informerades barnets vårdnadshavare och barnet om vad barnets uppgifter används till. Barnets personliga uppgifter förstörs efter handledningen och används i ändrad form i arbetet så att barnet inte kan identifieras. Barnet som deltar i handledningen har vårdnadshavarens tillstånd att delta, både barnet och vårdnadshavaren kommer att hållas anonyma. Examensarbetsgruppen har informerat vårdnadshavarna och barnet om arbetets syfte och mål. Vårdnadshavarna har även informerats om materialet samt att informationen barnet utger kommer att bearbetas och förstöras. Information har givits om hur barnets integritet skyddas och att examensarbetsgruppen har tystnadsplikt. Tidpunkterna för handledningsträffarna har överenskommit i samförstånd med barnets vårdnadshavare.

Vid användning av surfplatta i handledning är det viktigt att planera sin handledningsomgivning. Som handledare bör man ha en lämplig plan hur handledningen genomförs. Det är viktigt att handledaren har konkreta handledningsmetoder, kunskap om

barn, samhället och ett mål vad man vill uppnå med handledning. (Langone, Malone & Kinsley, 1999, s. 67-68). Enligt McMains och Gunnewig (2012, s. 14-17) ska surfplattan samt applikationerna vara lämpliga för barn. Då man laddar ner applikationerna i förväg och provar dem på distans före handledningsträffarna med barnet får handledarna en bättre bild hur applikationerna fungerar i praktiken samt om de stöder arbetets syfte. Applikationen ska vara barnvänlig, väcka intresse för lärande, följa upp barnets utveckling och vara anpassad för barnets individuella behov. Applikationen ska vara lekfull och ge barnet möjligheter att göra beslut. Applikationen bör även vara kreativ i relation med barnets fantasi. Trots detta bör applikationen inte användas enbart för nöjes skull utan stöda barnets inläring. Pedagogiska applikationer ger oftast barnet konstant respons och berömmar barnet då hen lyckas. Belöningen består av positiva kommentarer och uppmuntrande figurer. Utöver detta ska man också som handledare komma ihåg att berömma barnet. Handledaren bör ha tillräckligt med verktyg för att genomföra handledningen. Handledaren ska stöda barnet att fokusera genom att berätta för barnet att titta på skärmen noggrant under användning av applikationer. Handledaren kan även fråga barnet vad som sker i applikationen under en specifik situation. Genom detta stöder handledaren barnets utveckling och lärande.

Barnet som handleds är inte regelbundet på daghem och är i åldern fyra till fem år. Fyra handledningsträffar med barnet har planerats, varav varje träff varar mellan 20-30 minuter. Mellan träffarna kommer barnet att få genomföra uppgifter, som sammanställs till sista handledningsträffen. Handledningen pågår under två veckor, med två träffar varje vecka. Två personer inom examensarbetsgruppen handleder barnet på distans via surfplattan. Två personer observerar handledningen och surfplattan som ett handledningsverktyg. En person från gruppen observerar barnet i hans hemmiljö. Efter varje handledningsträff sammanställs observationerna. Observationerna och intervjun sammanställs till en sammanfattande analys av hela processen och bearbetas sedan till en broschyr.

Teoridelen tidigare i arbetet utgör en grund till planeringen av handledningsträffarna. Barnet får uppgifter att genomföra mellan träffarna, så barnet blir den aktiva delen av processen. Innan sista träffen sammanställer handledarna hemuppgifterna till en rimsaga, som sedan läses upp för barnet under sista handledningsträffen. Då blir barnet en aktiv deltagare i sin egen inlärningsprocess. Under arbetets process beaktas barnets tankar och rättigheter. Vid sista handledningsträffen utförs en avslutande intervju med barnet. Intervjun fokuserar på hur barnet har upplevt handledningsträffarna. Handledningsplanen är levande och kan ändra under arbetets gång. Observationerna under arbetets gång är

viktiga. Observationerna och analysen är av stor betydelse samt påverkar resultatet till broschyren.

Ett pilotförsök gjordes för att prova tekniken samt applikationerna. Försöket gjordes inom examensarbetsgruppen. Gruppen delades och placerades i olika rum. Ena gruppen bestod av två som handledde och en som observerade. Andra gruppen bestod av en observatör och en person som blev handledd. Observatörerna och handledarna fokuserade på hur tekniken fungerade och den som blev handledd beaktade vilka andra faktorer som eventuellt kunde påverka handledningen med barnet.

Pilotförsöket utfördes den 19 mars som planerat. Surfplattan har ett fodral som har ett stöd på ena långsidan. Surfplattan är bekvämast att använda i upprätt sidoläge med långsidan neråt med hjälp av stödet. På det sättet får både barnet och handledarna en större bild. Applikationerna fungerar också enbart då surfplattan är i sidoläge.

Under försöket konstaterades att ljudet var bristfälligt och att det fanns mycket bakgrundsljud. Ljudet åtgärdades med att ena gruppen kopplade hörlurar till iPaden, då försvann bakgrundsljudet. Nackdelen med att använda hörlurar är att de som observerar går miste om vad som diskuteras mellan grupperna via surfplattan. Förslag på åtgärd är att använda en adapter mellan hörlurarna och iPaden, på så sätt kan man koppla två stycken hörlurar till en iPad. Då kan både de som observerar och de som handleder höra vad barnet säger samtidigt som bakgrundsljudet försvinner. Det är bättre att handledarna har hörlurar, för hörlurarna kan bli ett störande moment för barnet. Omgivningen är väldigt viktig med tanke på ljudet. Rummet man sitter i måste vara lugnt och tyst och gärna ganska litet för att ljudet inte ska försvinna eller eka.

Gruppen konstaterade även att applikationernas ljud ska spela färdigt innan handledarna börjar prata. Om handledarna pratar samtidigt som applikationen har ljud, kommer barnet inte att höra vad handledarna säger. Applikationen i sig ger bra instruktioner för genomförandet av de olika lekarna. Därför är det viktigt att låta applikationen berätta instruktioner och handledarna ger instruktioner enbart vid behov. När barnet ska välja lek bör handledarna beskriva bilderna på lekarna så noggrant att barnet kan klicka på rätt lek. Detta innebär att handledarna måste kunna applikationerna så bra att handledarna vet vad barnet gör, på basen av ljuden från applikationerna. Detta är en stor utmaning då handledarna inte kan se vad barnet gör. För att underlätta detta, kommer den som observerar barnet att ha direkt kontakt via chatt med dem som observerar handledarna.

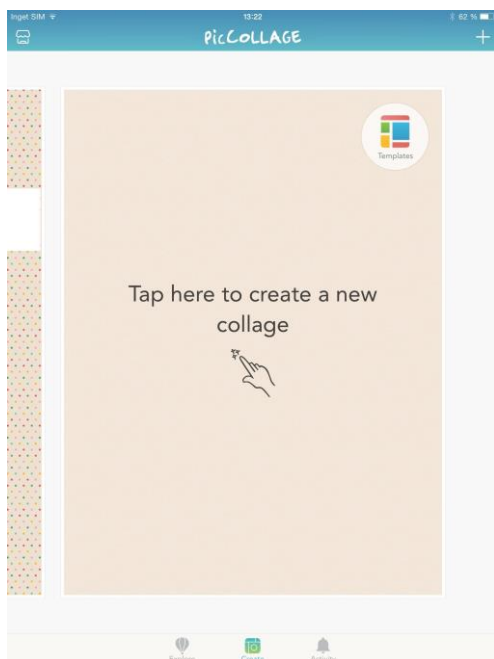
Medan barnet öppnar en annan applikation än Skype, fryser bilden. Det innebär att handledarna inte kan se barnet medan barnet utför uppgifterna. Eftersom handledarna inte ser barnet är det viktigt att barnet återgår till Skype mellan uppgifterna för att få ögonkontakt med handledarna. Andra tekniska detaljer som bör beaktas är att internetanslutningarna fungerar som de ska, att alla applikationerna är nerladdade och är på svenska. Alla applikationer bör vara avstängda, för instruktionerna som ges åt barnet angående applikationerna och användningen av dem ska stämma. Surfplattan bör även vara fulladdad och kameran bör vara tillgänglig.

Under utförandet av handledningsträffarna måste gruppen komma ihåg att tänka på tiden. Det är svårt att uppskatta på förhand exakt hur länge en övning räcker och hur många upprepningar av leken barnet orkar med. Därför har gruppen planerat in en extra övning för varje träff, som kan användas ifall det finns tid över.

7.2 Första träffen - Pic Collage

Första träffen inleds med en kort presentation av alla i examensarbetsgruppen, även de personer som inte syns i handledningssituationen. Sedan sker en diskussion med öppna frågor. Genom diskussion och öppna frågor av barnet, om hans familj och användning av surfplatta fås en bättre uppfattning av det individuella barnet och hans utvecklingsnivå. I slutet av första träffen får barnet en uppgift till nästa träff. Uppgiften är att barnet ska fotografera och berätta om hans familj och hem med hjälp av applikationen ”Pic Collage”. Barnet får handledning i användningen av applikationen. Sedan sparas bilderna och skickas till gruppen via e-post.

I applikationen ”Pic Collage” kan barnet skapa egna fotocollage. Det finns fler olika layouter att välja mellan, det går att infoga egna fotografier och bilder både direkt från kamerarullen eller genom att använda sökmotorn i applikationen. Det finns också andra tillbehör såsom klistermärken och textrutor som man kan använda sig av. När fotocollaget är klart kan det direkt från applikationen skickas via e-post eller delas på sociala medier. (Olsson, 2014, s. 22-23). Nedan följer en bild på hur startsidan på ”Pic Collage” ser ut.

Figur 3 Applikationen Pic Collage

Den 23 mars var första träffen med barnet, den varade i 21 minuter. Fyra personer befann sig i ett rum, varav två handledde barnet och två observerade handledningstillfället och tekniken. Den femte personen var tillsammans med barnet. Första utmaningen i handledningstillfället var att Skype inte fungerade, varken för handledarna eller barnet. Problemet låg i uppkopplingen då internet och Skype inte kunde koppla. Då det väl kopplade, fungerade det bra. Ljudet fungerade bra, handledarna använde hörlurar eftersom de annars inte kunde uppfatta vad barnet sa. Ett förbättringsförslag är att barnet kunde ha en mikrofon som kan fånga upp ljudet bättre än vad iPaden kunde. Det bekräftades även att det behövs en adapter mellan hörlurarna och iPaden så att både handledarna och observatörerna har möjlighet att lyssna på vad barnet säger.

Det var bra att ha en person tillsammans med barnet, för att observera barnet och för att hjälpa barnet med tekniken. Detta är något man skulle kunna handleda föräldrarna att göra, istället för att ha en person från gruppen tillsammans med barnet. Omgivningen är av stor betydelse. I rummet där första träffen utfördes, hade mer ljudupptagning med tyger och möbler och utrymmet var mindre jämfört med rummet under pilotförsöket. Detta rum tydliggjorde ljudet och ljudet ekade inte. Därför rekommenderas att man använder utrymmen som är anpassade för diskussion och videosamtal.

Handledningen fungerade bra, barnet var nervöst och blygt inför den nya situationen. Handledarna hanterade barnets situation bra och dialogen fungerade mellan handledarna

och barnet. Frågorna handledarna ställde var enkla och anpassade för barnet. Barnet kunde svara på frågorna. Kontakten med barnet fungerade och fokus låg hela tiden på barnet. Det var bra och tydliga instruktioner från handledarna till barnet och handledarna försäkrade sig om att barnet förstod och hängde med. Handledarna fick barnet intresserat av vad som hände och vad som skulle hända. Det var en utmaning att handleda barnet i hur applikationerna fungerade, eftersom handledarna inte kunde se om barnet hade förstått instruktionerna.

Barnet lärde sig fort hur surfplattan fungerade. Hen visste genast hur man öppnade skärmlåset samt hittade självständigt till de olika menysidorna och applikationerna. Barnet var väldigt ivrigt och väntade med spänning innan handledningen skulle börja. Som tidigare nämnt fungerade inte Skype först för varken handledarna eller barnet. Barnet klarade med hjälp av instruktioner från observatören att själv ringa videosamtal via surfplattan. Det negativa då Skype inte fungerade, var att barnet tappade koncentrationen och barnet sa: *"Nu vill jag int va me mera, det tar för länge o e tråkigt"*. Då videosamtalen fungerade så var barnet genast motiverat igen och ville vara med. Barnet klarade självständigt att besvara videosamtalet.

Barnet var till en början väldigt blygt och pratade lågt, vilket ledde till att handledarna inte kunde uppfatta vad barnet sa. Barnet lyssnade noga till alla instruktioner, följde dem och kunde självständigt utföra alla aktiviteter på surfplattan. När handledarna gav instruktioner om hur applikationen "Pic Collage" fungerade hade barnet en annan surfplatta bredvid sig för att samtidigt pröva sig fram på applikationen och visa för handledarna hur hen utförde aktiviteten. Barnet tog genast åt sig alla instruktioner och klarade självständigt av att öppna applikationen, ta ett foto med kameran samt klistra in figurer i applikationen. Barnet klarade även av att spara filen. När barnet utförde detta visade hen med jämna mellanrum till handledarna att hen gjorde enligt instruktionerna. Detta var även för att barnet skulle få bekräftelse att hen gjort rätt. Det mest utmanande för barnet var att sitta stilla. När hen inte satt stilla kunde handledarna inte hör vad barnet sa.

Barnet upplevde det även roligt med en hemuppgift. Genast då videosamtalet avslutades började barnet diskutera om hur hen skulle utföra sin hemuppgift och vad barnet skulle ta bilder av. Även föräldrarna informerades om applikationen "Pic Collage" och barnet visade själv för föräldrarna hur applikationen fungerade. Barnet sa även att: *"Dehär va jätteroligt o nästa gång ska ja berätta och fotografera min familj för flickorna"*.

7.3 Andra träffen - Bornholmslek

Andra träffen inleds med en kort diskussion om hemuppgiften (sammanställning av hemuppgifterna sker på den avslutande träffen). Efter det kommer träffen att basera sig på applikationen "Bornholmslek". "Bornholmslek" är en svensk applikation som utgår ifrån språkleksdelarna i Bornholmsmodellen. Genom att lyssna, rimma och stava till enkla ord erbjuder Bornholmsmodellen barn en språklig medvetenhet som kan underlätta läs- och skrivinläringen och öka barns förståelse för kopplingen mellan ljud och bokstäver. (Pappasappar, 2013). Nedan följer en bild på "Bornholmslek" startsida.

Figur 4 Applikationen Bornholmslek

I handledningen används lekarna "rimlek", "lyssna" och om det finns tid "bygga ord". "Rimlek" går ut på att en bild visas, till exempel på en katt, sedan ska barnet hitta rätt placering för föremålet, i det här fallet en hatt eftersom det rimmar på katt. I "Lyssna" ska barnet identifiera och koppla samman ljudet med rätt bild. "Bygga ord" innebär att barnet får se en bild och höra hur det låter och sedan försöka placera ordets bokstäver i rätt ordning. I alla uppgifter finns det möjlighet att upprepade gånger få instruktioner. Främsta uppgiften som handledare är att motivera barnet att utföra uppgifterna.

I handledningen används två eller tre olika språkmedvetenhets lekar från applikationen. Uppgiften till nästa handledningsträff är att barnet använder sig av applikationen "Pic

Collage³⁷. Barnet ska fotografera rim samt saker som låter roligt som hittas i hemmet. Bilderna sparas sedan och skickas till examensarbetsgruppen per e-post.

Den 26 mars utfördes den andra handledningsträffen som varade i 23 minuter. Under handledningsträffen var en person tillsammans med barnet och observerade barnet, två personer handledde barnet och två personer observerade handledningen och tekniken. Tekniken och Skype fungerade genast. Handledningsträffen utfördes i ett undervisningsklassrum vilket var till nackdel för handledningen. Ljudet uppfattades som ett eko och blev otydligt. För att ljudet ska uppfattas tydligare bör handledningarna ske i ett rum som är planerat för videosamtal.

Handledningen fungerade mycket bra. Tillfället inleddes genom att fråga vad barnet gjort tidigare under dagen. Barnet var ivrigt att berätta om hemuppgiften som barnet utfört efter första träffen. Efter att barnets intresse fångats, diskuterade handledarna tillsammans med barnet vad andra träffens program var. Handledarna förklarade för barnet att barnet och handledarna inte har möjligt att se varandra under tiden barnet använder applikationen. Under applikationens användning hade barnet möjlighet att höra vad handledarna berättade och handledarna hade möjlighet att höra vad barnet sa. Efter diskussionen började barnet med att använda applikationen ”Bornholmslek”. Barnet förstod snabbt vad hen skulle göra och vad applikationen gick ut på. Det var svårt för handledarna att handleda medan applikationen var igång eftersom applikationen hade mycket ljud. Det var även svårt för handledarna att hitta utrymme för att tala och handleda barnet på grund av ljudet i applikationen.

Efter varje övning i applikationen fick barnet gå tillbaka till Skype och prata med handledarna. Detta för att handledarna skulle vara mer delaktiga och få ögonkontakt med barnet, även för att barnet skulle komma ihåg att handledarna var med och kunde stöda barnet. Det framkom tydligt hur snabbt ett barn lär sig något nytt och att barn inte är rädda för att pröva på nya saker. Det framkom en tydlig utmaning med att handleda på distans och att inte ha möjlighet att se vad barnet gör. Handledarna var tvungna att lyssna efter applikationens ljud och på så sätt gissa sig till vad barnet gör. När handledarna kunde applikationerna utantill, hur de såg ut, hur de fungerade och vad de hade för olika ljud fungerade handledningen bra.

Barnet klarade självständigt att svara på Skype samtalet och var ivrig att berätta om hens familj och hemuppgiften. Barnet koncentrerade sig och lyssnade noggrant på

instruktionerna handledarna gav. Då barnet skulle byta från Skype samtalet till Bornholms applikation, utförde barnet det självständigt med hjälp av handledarnas instruktioner. Vid användning av applikationen lyssnade barnet noga till instruktionerna från handledarna och applikationens instruktioner. Handledarna gav tydliga instruktioner vilken knapp barnet skulle trycka på för att byta från Skype samtalet till menysidorna. Handledarna förklarade tydligt vilken bild barnet skulle klicka på för att påbörja applikationen. Detta gjorde barnet med mod och självsäkerhet.

Barnet var väldigt koncentrerat vid alla uppgifter. Hen lyssnade till alla instruktioner handledarna gav och vad applikationen berättade. Handledarna frågade även barnet om hen har förstått uppgiften rätt. Då barnet utfört uppgiften sa hen: "Mmm", vilket handledarna kunde uppfatta och förstod då att barnet utfört uppgiften klart. Under applikationens användning kunde ljudet ibland eka och barnet kunde inte uppfatta vad handledarna sa. Trots detta klarade barnet självständigt av att utföra uppgifterna i samråd med instruktionerna från applikationen.

Under lekarnas gång började barnet även upprepa de ord och bokstavsljud applikationen sade. Barnet prövade sig fram genom att trycka på de olika figurerna på skärmen och lyssnade på hur applikationen uttalade orden. Efter uppgifterna i applikationen berättades en saga, vilket barnet uppskattade mycket. Barnet tittade på skärmen med spänning och nyfikenhet. Barnet började även le och klappa händer då applikationen berömde barnet då uppgifterna utförts korrekt. Barnet blev även glad då handledarna berömde barnets framgång. Detta uppmuntrade barnet att fortsätta med uppgifterna trots att lekarna blev mer krävande.

Mellan lekarna kunde barnet självständigt växla tillbaka till Skype samtalet och barnet berättade hur hen upplevt uppgiften. När barnet diskuterade med handledarna var hen inte lika blygt mer. Barnet berättade att uppgifterna varit roliga. Under Skype samtalet med handledarna började barnet reagera på var kameran sitter. Barnet försökte sätta sig så att handledarna kunde se barnet i skärmen. Vid diskussion med handledarna hade barnet svårt att sitta stilla, vilket gjorde att handledarna hade svårt att uppfatta vad barnet sa. Barnet började även prata tydligare och högre för att handledarna skulle uppfatta vad hen berättade. Då barnet fått instruktioner vad följande hemuppgift skulle innehålla blev barnet mer ivrigt. Barnet berättade genast vad hen ska fotografera till nästa handledningstillfälle. Barnet sa även att det är roligt att fotografera med "Pic Collage". "Det är så roligt då man

kan göra allt möjligt roligt med fotona och sätta andra bilder på fotona.” är en kommentar barnet hade om användningen av applikationen ”Pic collage”.

7.4 Tredje träffen - Lyssna och läs

Tredje träffen inleds med en kort diskussion om hemuppgiften (sammanställning av hemuppgifterna sker på den avslutande träffen). Träffen baserar sig på ”Lyssna och Läs” applikationen. Applikationen baseras på att barnet ska lyssna och känna igen samt stava korta lättstavade ord.

Svenska företaget Lära Mera ligger bakom applikationen ”Lyssna och Läs” som kan lära ut mer än 350 substantiv på tio olika språk. I ”Lyssna och Läs” lär barnet sig svenska genom helordsmodellen, det vill säga att barnet lär sig genom att se hela ordbilder. Alla övningar går ut på att lyssna på en röst och välja rätt alternativ som syns på skärmen. (Pappasappar, 2012). Nedan följer en bild över hur applikationen ”Lyssna och Läs” ser ut.

Figur 5 Applikationen Lyssna och läs

Här använder vi oss av övningarna ”Begruppsträning”, ”Ord och bild” och ”Alfabetet” om tiden räcker till. I ”Begruppsträning” och i ”Ord och bild” ser man ett antal bilder medan i ”Alfabetet” ser man bokstäver. Varje bild har ordet utskrivet under sig. Det finns olika svårighetsgrader och med hjälp av olika belöningsmoment motiverar det barnet att fortsätta.

Den 30 mars utfördes träff tre, träffen var 15 minuter lång. Även denna gång var det en person som observerade barnet, två som handledde via surfplattan och två personer som observerade handledningen och tekniken. Denna gång fungerade tekniken bra, samtalet kopplades bra från början. Men det var ett avbrott ungefär mitt i träffen. Avbrottet orsakades sannolikt av att internet kopplades från en av surfplattorna. Avbrottet påverkade inte handledningen i så stor utsträckning med tanke på att barnet just hade slutat med en applikation och var på väg tillbaka till Skype. Ljudet var i viss mån dåligt och handledarna hade svårt att uppfatta vad barnet sa. Detta kan bero på att barnet hade svårt att sitta stilla och rörde på sig vilket gjorde att barnet bytte grepp om surfplattan.

Handledningen fungerade bra. Träffen inleddes med att handledarna frågade vad barnet ska göra under dagen och om hemuppgiften hade gått bra. Efter detta berättade handledarna om innehållet i dagens träff. Träffen baserades på applikationen ”Lyssna och läs”, barnet förstod vad hen skulle göra och vad applikationen handlade om. Vissa ord i applikationen var svåra för barnet att förstå, så som ”jacka” och ”karamell”. Mer bekanta ord för barnet kunde vara ”rock” istället för ”jacka” och ”godis” istället för ”karamell”. En utmaning var att barnet inte hade tålamod att tänka och trycka rätt svar, utan hade bråttom och använde då uteslutningsmetoden. Barnet tryckte på alla bilder för att snabbt hitta rätt bild till ordet. I detta fall skulle det varit bra om handledarna påmint barnet i början om att det inte handlar om att vara snabbt färdig, utan att ta det lugnt och tänka efter. En annan utmaning som framkom i handledningen var, om barnet blir trött och inte längre vill vara med kan barnet gå ifrån surfplattan. Då har handledarna inte samma möjlighet att ta tag i barnet på samma sätt som om handledaren satt bredvid barnet. Under denna träff gick barnet bort då handledningen skulle avslutas, vilket gjorde att den som observerade barnet fick ta över och avsluta Skype samtalet. Man kan alltså konstatera att det är viktigt att en vuxen är med barnet i samma rum även fast den vuxna inte är delaktig i handledningen. Ifall det uppstår komplikationer, så som att barnet går ifrån surfplattan eller att tekniken inte fungerar som den ska kan den vuxna ingripa.

Innan handledningen skulle börja var barnet inte riktigt motiverad. Då handledarna ringde klarade barnet av att svara på Skype samtalet. Under samtalet ändrade barnet inställning och blev mer motiverat. Då barnet påbörjade användningen av applikationen klarade hen bra av att byta från Skype samtalet till applikationen. Barnet lyssnade koncentrerat till vad handledarna sa. Under applikationens gång då barnet ska byta från en lek till en annan stängdes Skype av. Detta troligen på grund av ett tillfälligt avbrott i internetanslutningen. Barnet såg inte handledarna men reagerade att handledarna blev tysta. Barnet försökte få

kontakt med handledarna genom att säga: *"Hallo, hallo e ni kvar?"*. I samråd med observatören ringde barnet upp till handledarna.

Barnet hade iPaden i famnen under hela handledningstillfället. Detta gjorde att handledarna hade svårt att höra vad barnet sa och handledarna kunde inte riktigt se barnet under samtalet. Barnet ville inte ha iPaden att stå på ställningen, hen sa att: *"Det e så obekvämt att ha tabben och stå på bordet. De e lättare att ha den i famnen och spela"*. Då barnet använde ställningen under tidigare handledningstillfällena hade hen svårt att få iPaden att hållas på plats. Då barnet tryckte på skärmen under spelens gång ville iPaden stjälpas och barnet måste då hålla i iPaden med ena handen.

Barnet klarade fortsättningsvis att använda sig av applikationen självständigt. Uppgifterna i applikationen var tillräckligt krävande. I några uppgifter tappade barnet koncentrationen och lyssnade inte till applikationens instruktioner. Då använde barnet sig av uteslutningsmetoden i uppgifterna i stället för att koncentrera sig och lyssna på vad applikationen sa. Barnet lyssnade inte heller till vad handledarna sa.

Applikationen hade en hel del musik och gav alltid beröm åt barnet då hen avklarat uppgiften. Detta motiverade barnet att fortsätta samt koncentrera sig på uppgiften. Barnet började även dansa och skratta varje gång applikationen gav beröm och spelade musik. Under applikationens gång sa barnet alltid *"Mmm"*, troligen för att handledarna skulle vara medvetna om att nu hade barnet spelat klart. Då handledningen skulle avslutas sprang barnet bort och lämnade iPaden. Observatören tog över och avslutade samtalet med handledarna. Barnets sa att: *"De e allt för tidigt att prata med flickorna. Kan int dom ringa senare?"*.Handledningsträffen skedde under förmiddagen.

7.5 Fjärde träffen - Rimsaga

Fjärde och sista träffen börjar med att examensarbetsgruppen sammanställt en rimsaga utifrån bilderna som barnet tagit med hjälp av applikationen Pic Collage. Med hjälp av rimsagan får handledarna och barnet en återblick av vad som hänt under föregående träffar. Rimsagan ger en bra avslutning där barnet förstår att det nu är den sista handledningsträffen. Efter att rimsagan lästs för barnet finns det tid för diskussion. Då kan handledarna ställa öppna intervjufrågor och barnet får fritt diskutera och berätta om hur hen har upplevt träffarna. Efter diskussionen är det dags att säga hejdå till barnet och avsluta.

Vid sammanställning av bilderna som barnet fotograferat skapas en digital sagobok. Då barnet och handledarna skapar en digitalsagobok kan handledarna följa barnets individuella utveckling som skett under handledningsträffarna. Barnet kan självständigt skapa material för digitalsagobok som en hemuppgift i inläringen. Materialet till sagan kan sparas på surfplattan och delas via e-post till handledaren. Handledarna har då möjlighet att se på barnets sagobok och reflektera samt analysera barnets inläring. (McManis & Gunnewig, 2012, s. 17). Att barn tillsammans med vänner och vuxna får leka med språket utgör en stor del av barnets självreflektion. När barnet använder fantasi och verklighet i sagornas värld utgör det utgångspunkten för spännande samtal och reflektioner av inläringen. Olika kreativa och strukturerade språklekar skapar beredskap för läs- och skrivinläringen. Detta förebygger även läs- och skrivsvårigheter hos barnet. (Sterner, 2011, s. 3).

Den 1 april utfördes träff fyra, träffen varade 15 minuter. Denna gång fungerade tekniken felfritt. Även denna gång var det två personer som handledde barnet via surfplattan och två som observerade, den femte personen observerade barnet. Träffen inleddes med att handledarna frågade hur det var med barnet och berättade vad dagens träff handlade om. Efter inledningen av sista träffen läste och visade handledarna rimsagan för barnet (Se bilaga 1). Rimsagan baserade sig på bilderna som barnet själv hade tagit med hjälp av applikationen Pic Collage, dessa bilder hade sedan skickats till gruppen som gjorde en rimsaga utgående från bilderna. Barnet tyckte detta var intressant och roligt. Eftersom bilderna som barnet fotograferat för hemuppgiften var så personliga valde examensarbetsgruppen att inte publicera bilderna på grund av etiska orsaker. (Se kapitel 7.1).

Efter sagostunden tappade barnet lite intresset för att vara med. Barnet kunde då inte längre sitta stilla och började röra på sig i rummet. Handledarna var då tålmodiga och försökte fånga upp barnet och få tillbaka uppmärksamheten. Då dessa försök inte fungerade tog handledarna kontakt med observatören som fick gå med i bild och motiverade barnet till att vara med en lite stund till. Även denna gång märktes det hur viktigt det är att en vuxen sitter med i rummet tillsammans med barnet, då barnet tappar intresset för handledningen.

Till sist ställde handledarna intervju frågor till barnet (Se bilaga 2). Det var vid detta tillfälle som observatören kom med i bild och uppmuntrade barnet till att svara på frågorna. Frågorna finns bifogade, de handlar om vad barnet har tyckt om handledningsträffarna. Resultatet av svaren på frågorna var att barnet var nöjd med träffarna och tyckte mest om

att spela. Eftersom barnet var blygt och inte pratade mycket, var det svårt att få mer utvecklande svar än ”ja” och ”nej”.

Under sista träffen hade barnet iPaden att stå på bordet. Barnet klarade självständigt av att svara på Skype samtalet och lägga på kameran så handledarna kunde se barnet. Då barnet hade iPaden på bordet och stå kunde handledarna se och höra bättre vad barnet sa. Ljudet samt bilden blev även tydligare. Tekniken fungerade felfritt under handledningsträffen. Innan handledningen påbörjades bad barnet observatören sitta bredvid hen under handledningen. Observatören satt bredvid barnet men sågs inte i kameran för handledarna. Barnet var väldigt blygt i början men var även mycket intresserad då handledarna började berätta rimsagan de hade sammanställt. Barnet var väldigt koncentrerad då rimsagan berättades. Barnet fnissade, klappade händer och sa till observatören *“de här va en roli saga”*. Då sagan var slut tappade barnet koncentrationen och ville inte riktigt vara med mer. Barnet började gå runt i rummet och syntes inte längre i bilden och gjorde andra saker i stället för att lyssna på handledarna. Handledarna försökte uppmuntra barnet genom diskussion och samtal för att få barnets uppmärksamhet tillbaka. Detta lyckades inte fånga barnets intresse utan då fick observatören försöka uppmuntra barnet att orka en liten stund till.

Då handledarna frågade barnet hur handledningsträffarna hade varit tyckte hen att det hade varit roligt. Barnet var igen blygt och viskade till observatören vad hen tyckte och observatören upprepade barnet. Barnet upplevde det mest roligt att spela spel. Barnet tyckte inte att hen skulle ha lärt sig något nytt under alla handledningsträffarna. Kommentarer som barnet hade var: *“De ha vari kiva och spela spel med flickorna o jag har fått lära mig nya spel som ja kan spela hemma”* *”Men jag kan ju nog spela spel på tabben från förut”* och *”De roligaste spelet var den med ugglan”*. Barnet syftade då till applikationen ”Lyssna och Läs”. Barnet sade även att *“de ha nog vari kiva men man ska hela tiden prata med flickorna”*. Detta kan eventuellt bero på att handledningsträffarna var väldigt intensiva under en kort period. Barnet upplevde även att träffarna var tillräckligt många samt att hemuppgiften varit rolig. *”Nej jag sku int vila ha fler träffar, de e bra så här”* och *”Att fota mina djur och familjen ha vari jätteroligt”* kommenterade barnet.

8 Fyrklöverns kraft

I den sammanfattande analysen kopplas teorin i arbetet samman med erfarenheter och insamlad data från distanshandledningsträffarna. Den sammanfattande analysen utgår från

de fem centrala delar som stigit ur analysen av intervju och observationer. De fem delarna är: pedagogisk planering, handledarens roll, barnet, surfplatta och miljö. Dessa fem delar utgör grunden för examensarbetets slutprodukt, broschyren Fyrklöverns kraft.

8.1 Sammanfattande analys

Kvalitativ analys av intervjuer innebär att läsa igenom informationen som sammanställts och fundera över vad som sågs och hördes under intervjuens gång. På så sätt kan det framkomma en del intressanta tankegångar. Analysen kan både ske under själva intervjun eller då all data är insamlad och intervjuarbetet är avslutat. Det är rekommenderat att analysera datamaterialet efter att man samlat in all data. Detta görs för att datainsamlandet ska vara så teorineutralt som möjligt. Om man börjar analysera för tidigt så finns risken att idéerna påverkar hur man intervjuar och vad man observerar. (Trost, 2011, s. 147-149). I detta examensarbete har man både antecknat idéer och tankar gällande analysen direkt då de dykt upp men även gett tankarna lite tid. En sak som är viktig att komma ihåg gällande analys av intervjuer är etiken, till exempel då det används citat ska det klart och tydligt framkomma. Analysen utgår från observationer av handledningen samt observationer av och intervju med barnet.

Den pedagogiska planeringen utgör grunden för handledningen. För att uppnå en bra planering bör handledarna ha kunskap om barn och samhället. Handledarna bör även ha en konkret handledningsmetod samt ett mål med handledningen. (Langone et al. 1999, s. 67-68). Handledarna bör ha en välgjord pedagogisk plan. I planen beaktas handledningsmiljön, handledarens roll, surfplattan som pedagogiskt verktyg och barnets individuella behov. Dessa faktorer påverkar valet av applikationer. Applikationerna ska vara barnvänliga, mångsidiga, väcka intresse för lärande, ge beröm och vara anpassade för barnets individuella behov (McManis & Gunnewig, 2012, s. 17). När handledarna har en grundlig pedagogisk planering anpassas applikationerna efter barnets utvecklingsnivå och lärande. En grundlig planering leder till att handledarna ger tydliga instruktioner till barnet.

Handledarnas roll är av stor betydelse för att uppnå professionell handledning. Professionell handledning stärker samspelet mellan handledarna och barnet genom att båda bidrar och är aktiva under handledningen. Då handledarna utgår från barnets behov kan de anpassa handledningsträffarna efter det individuella barnet. (Killén, 2009, s. 16). Enligt Evenshaug & Hallen (2001, s. 136-137) menar Vygotskij att många av barnets viktiga upptäckter sker då de äger rum i samarbete med en kompetent vuxen, i detta fall

handledarna. I samspelet försöker barnet förstå handledarnas instruktioner och använda dessa för att styra sin egen aktivitet. I samarbete med andra kan barnet utföra en handling på egen hand.

För att uppnå en fungerande relation mellan barnet och handledarna har bemötandet en central roll. Då första bemötandet lyckas och barnet får en positiv bild av handledarna är förutsättningarna för ett fungerande samarbete bättre. (Mattila, 2011, s. 15-18, 23-32). Det är även viktigt att handledarna inte har bråttom under handledningen och fokuserar på barnet (Fossum, 2007, s. 353-354, 358, 369). I alla handledningsträffarna har handledarna haft bemötandet av barnet i åtanke. Under första träffen fokuserade handledarna på att lära känna barnet samt bygga upp ett förtroende mellan barnet och handledarna. Det är viktigt att barnet känner sig trygg med handledarna för att handledningsträffarna ska lyckas. Om barnet känner sig otryggt eller omotiverat kan hen välja att gå från handledningssituationen. Handledarna gav barnet den tid hen behövde för att känna sig trygg i situationen och utföra uppgifterna. Barnet har blivit bemött som en självständig individ och handledarna har respekterat och givit utrymme för barnets egna tankar och upplevelser.

Barnets individuella faktorer sätter stora krav på handledarna. Handledarna ska främja barnets förmåga och initiativ att utföra uppgifterna. Barnet ska vara den aktiva delen i handledningen och problemlösningen. Handledarna bör stöda barnet i beslutsfattande och avstå från färdiga lösningar. Med flera handledningsträffar har handledarna möjlighet att bemöta barnets behov och uppnå en så optimal handledning som möjligt. (Kyngäs et al., 2007, s. 25-26, 28). För att stärka samspelet mellan barnet och handledarna, bad handledarna barnet att växla mellan Skype och applikationerna. På detta sätt fick handledarna ögonkontakt med barnet och handledarna kunde uppmuntra samt motivera barnet att utföra uppgifterna till slut. Handledarna hade möjlighet att fråga barnet om hen hade förstått uppgiften rätt. Frågorna som ställdes var enkla och konkreta.

Kraven på barnet bör inte vara för stora, handledarnas uppgift är att stöda och uppmuntra barnet. På detta sätt främjar handledarna barnets inläring och utveckling. Handledarna ska vara medvetna om vad barnet klarar av att göra på egen hand och vad barnet klarar av med stöd från handledarna. Utmaningen för handledarna är att hålla barnets uppmärksamhet vid liv, hantera frustration och hålla barnets koncentration. (Hwang et al., 2010, s. 200-201). Applikationerna "Bornholms lek" och "Lyssna och Läs" passade barnet, de var mångsidiga och tillräckligt utmanande. Det krävs att handledarna kan applikationerna utantill eftersom

de inte kan se vad barnet gör under applikationens användning. Handledarna är tvungna att lyssna efter applikationens ljud istället för att se vad barnet gör. Under handledningsträffarna framkom det att barnet blev mer motiverat, intresserat och koncentrerat att utföra uppgifterna i applikationerna, då handledarna och applikationerna gav beröm. Barnet log och klappade händer vid beröm och blev mer motiverat och orkade bättre koncentrera sig under uppgifternas gång. Omedelbar feedback påverkar barnet positivt. Barnets reaktioner blir även feedback för handledarna. Det är viktigt som handledare att vara tålmodig och ge tid för barnet att utföra uppgifterna.

Barnet tappade motivationen och koncentrationen i vissa uppgifter. Handledarna försökte uppmuntra och motivera barnet att fortsätta med uppgiften. Trots alla försök till uppmuntran att fortsätta tappade barnet intresse och gick ifrån surfplattan. Handledarna kontaktade då observatören som ingrep i handledningssituationen. Observatören uppmuntrade barnet genom diskussion och fick barnet intresserad att komma tillbaka till handledningen. Enligt Ojala (2013, s. 5-7) och Uusiautti & Määttä (2013, s. 51-61) är det viktigt att en trygg vuxen som barnet känner är på plats tillsammans med barnet. Den vuxna som deltar får inte dominera handledningssituationen. Barnet ska alltid vara i fokus.

Barn kan lätt ta åt sig ny teknik eftersom de inte upplever tveksamhet om vilka knappar de kan trycka på, utan barnet testar sig fram och lär sig av sina misstag (Hofsten & Lidbeck, 2008, s. 313). Detta observerades redan under första träffen med barnet. Barnet förstod snabbt handledarnas instruktioner och hur surfplattan fungerade. Hen klarade av att förflytta sig mellan Skype och applikationerna självständigt. I hemuppgiften fick barnet också träna på att använda surfplattan samtidigt som hen var delaktig i skapandet av rimsagan. Barnet fick riktlinjer om fotograferingen men fick själv välja vad hen ville fotografera. Då deltar barnet aktivt i sin inlärningsprocess.

I intervjun framkom att barnet upplevde att hen inte hade lärt sig något nytt förutom att spela nya spel. Barnet sa: *“De ha vari kiva och spela spel med flickorna o ja har fått lära mig nya spel som ja kan spela hemma”*. Enligt Arvidsson (2012, s. 19-20) upplever barn ingen direkt uppfattning om att de lär sig något då de använder en surfplatta. Ändå kunde handledarna via hemuppgiften märka att barnet lärt sig genom ett aktivt deltagande i sin egen inlärningsprocess. En digital sagobok gör det möjligt för handledarna att direkt följa med hur barnet utvecklats under processens gång (McManis & Gunnewig, 2012, s. 17). Barnet upplevde att hemuppgiften var rolig att genomföra och också rimsagan uppskattades av barnet.

Surfplattans roll i handledningen är central och handledaren samt barnet måste kunna använda surfplattan och behärska de applikationer som används. En fungerande internet uppkoppling är viktig för att handledningen ska fungera. Om uppkopplingen fungerar bristfälligt är det svårt att kommunicera via videosamtal, vilket också bekräftades under handledningsträffarna. Andra faktorer som underlättar handledningen är fungerande tilläggs- och skyddsutrustning. Ställningen till surfplattan som användes i handledningen var inte lämplig för barnet. Den var ostadig och hölls inte i upprättläge när barnet spelade. Barnet tyckte att det var bekvämare att ha surfplattan i famnen, vilket försämrade ljudkvaliteten. Handledarna hade också svårt att se barnet då surfplattan rörde på sig. En ordentlig ställning till surfplattan kan underlätta både för handledaren och barnet, eftersom barnet då kan ha surfplattan på bordet.

Miljön har en central betydelse för att handledningen ska fungera optimalt. Miljön ska vara anpassad för handledningen såväl för handledaren som för barnet. Enligt Strandberg (2010, s. 54) ska förhållandet mellan barnet och handledaren vara jämnt för att uppnå en god inlärningsmiljö. Akustiken i rummet är viktig för att ljudet ska fungera på bästa möjliga sätt. För att akustiken ska vara optimal bör rummet vara litet med möbler och textilier som fångar upp ljudet. På detta sätt undviks eko. För att fånga upp ljudet bättre kan man använda sig av mikrofon. Handledningen underlättas även av hörlurar för att höra varandra bättre. Miljön ska vara lugn och anpassad för videosamtal. För bästa möjliga koncentration bör störande moment som till exempel bakgrundsljud minimeras.

Att anpassa träffarna efter barnets individuella behov visade sig vara viktigt. 20-30 minuter per tillfälle var en lämplig tid för handledningsträffarna. Utöver tiden som en träff varar, bör man också beakta vilken tid på dygnet som lämpar sig bäst för barnet. I intervjun sade barnet: *”de ha nog vari kiva men man ska hela tiden prata med flickorna”*. Slutsatsen av detta är att inte ha träffarna för ofta - en träff i veckan skulle vara lagom. Distanshandledning kunde även lämpa sig bättre för lite äldre barn. Barn i fyra till fem års ålder har fortfarande svårt att sitta stilla och koncentrera sig, vilket också märktes i handledningen.

I intervjun framkom att barnet inte tyckte något var tråkigt och att träffarna var tillräckligt många *”Nej jag sku int vila ha fler träffar, de e bra såhär”*, sade barnet. Roligaste applikationen enligt barnet var *”Lyssna och Läs”*, barnet sade *”De roligaste spelet var den med ugglan”* (ugglan var en karaktär från spelet). Vid intervjufrågorna *”Kommer du att använda någon av apparna i fortsättningen?”*, *”Har du förstått alla uppgifter vi gett dig?”*

och ”Tycker du vi har varit till hjälp under uppgifterna du utfört?” svarade barnet ”Jo”. Istället för en traditionell intervju kunde man ha utvecklat ett frågeformulär på surfplattan. Man kunde ha spelat in frågorna, som kunde ha lyssnats på och besvarats genom grafiska symboler, till exempel en glad eller ledsen gubbe.

8.2 Broschyren ”Fyrklöverns kraft”

Under handledningsträffarna framkom fem väsentliga delar som är viktiga att ta i beaktande då man handleder barn på distans. Den pedagogiska planeringen, stjälken, utgör grunden för hela handledningen. I den pedagogiska planeringen ska man ta i beaktande de fyra bladen; barnet, handledarens roll, miljön och surfplattan. Dessa faktorer sammanställs som en fyrklöver. I distanshandledningen måste man utöver dessa faktorer också ha lite tur- tekniken måste fungera och barnet måste vara samarbetsvilligt. Därför symboliserar fyrklöver distanshandledningen på ett bra sätt. Bilden nedan presenterar fyrklöver.

Figur 6 Fyrklöverns kraft

Examensarbetsgruppen har valt att i broschyren fokusera på de centrala delarna i handledningen. Distanshandledning är ett alternativ för traditionell handledning. Med broschyren vill examensarbetsgruppen väcka intresse för distanshandledning hos professionella inom social- och hälsovården. Utöver en sammanfattning av alla faktorer i fyrklöver, innehåller broschyren konkreta tips på vad som kan vara bra att tänka på i

distanshandledning. Broschyren innehåller också exempel på var man kan hitta mera information om iPaden, dess centrala funktioner och lämpliga applikationer för handledning på distans.

9 Avslutande diskussion

Examensarbetets syfte var att testa handledning via surfplatta med barn. Frågeställningarna som undersökts var: ”Hur fungerar handledning på distans med barn?” ”Hur fungerar surfplattan som verktyg i handledning på distans?” och ”Vad bör handledaren beakta i handledning på distans?”. Dessa frågeställningar har besvarats genom att studera teori och genom praktisk tillämpning. Teori som använts fokuserar på barns utveckling och språk, surfplattan som pedagogiskt- och handledningsverktyg, barns teknologi användning och handledningens centrala delar. Materialet som studerats har bestått av böcker och artiklar. Största delen av materialet har blivit tillämpat eftersom det inte hittats tidigare forskningar om distanshandledning med barn. Litteraturen som tillämpats berör surfplattan som pedagogiskt verktyg i skola och daghem, handledning på distans med äldre och distanshandledning med annan teknologi än surfplatta. Utöver detta har litteratur om barns utveckling, handledning samt surfplattans funktion använts. Materialet kommer från olika bibliotek och databaser, mer detaljerad litteratursökning finns att hitta i kapitel 3.2. Allt material som hittats har blivit kritiskt granskat för att kunna tillämpas till projektet. Användningen av flera språk i litteratursökningen, svenska, finska och engelska, höjer tillförlitligheten i examensarbetet. Dock kan översättningarna som gjorts av examensarbetsgruppen påverka tillförlitligheten negativt. Med tanke på att examensarbetsgruppen inte hade tidigare erfarenheter om handledning på distans med barn, har gruppen inte haft några förutfattade meningar som påverkat. Tidigare kunskap om barn och handledning i allmänhet kan dock ha påverkat tillförlitligheten.

Den praktiska tillämpningen baserar sig på teorin. Utgående från teorin utarbetades en pedagogisk plan för distanshandledning via surfplatta. I den pedagogiska planeringen är barnet i fokus. Utgående från barnets behov och utvecklingsnivå gjordes den pedagogiska handledningsplanen. Distanshandledningen utfördes på ett barn i fyra till fem års ålder som inte är heltid på daghem. Efter förverkligandet av distanshandledningen analyserades den genom observation av handledningstillfällena samt intervju med barnet och observation av barnet. Genom detta har vi uppnått målet som var att producera en broschyr för professionella inom social- och hälsovårdsbranschen. Tillförlitligheten i praktiska

tillämpningen kunde ha höjts om handledningen skett med flera barn. Detta var inte möjligt att genomföra på grund av begränsad tid. Om flera barn hade handletts hade resurserna inte räckt till, handledningen hade inte blivit lika grundligt planerad och genomförd. Begränsade användarrättigheter på surfplattan har begränsat examensarbetsgruppens kreativitet i den pedagogiska planeringen, vilket kan ha påverkat resultatet. Den begränsade användarrättigheten beror på att konceptet med handledning via surfplatta är nytt för projektet ”Resursstarka barn”.

Examensarbetets tillförlitlighet höjs eftersom examensarbetsgruppen består av studeranden från både vård och det sociala området. Fördelen med mångprofessionella team är att de olika områdena kompletterar varandra och man har utnyttjat varandras styrkor och kunskaper. Distanshandledningen blev mångsidigare och mer omfattande eftersom examensarbetsgruppen fick in perspektiv både från vård och det sociala området. Detta har även gjort att konceptet kan tillämpas inom hela social- och hälsovården.

En resursförstärkande barnsyn genomsyrar arbetet. I detta examensarbete ses barnet som en kompetent individ. Barnet har sin egen identitet och vilja, vilket hela tiden ska beaktas och respekteras. Genom att beakta barnets utvecklingsnivå och individuella behov i den pedagogiska planeringen och distanshandledningen blir arbetet barncentrerat. Resursförstärkande perspektivet tas i beaktan genom att stöda barnet till att utvecklas på barnets egen nivå.

Nyttovärdet av examensarbetet är stort, men kan bli större om konceptet vidareutvecklas. Distanshandledning och surfplattan är framtidens verktyg inom social- och hälsovården och utvecklas konstant. Handledning på distans möjliggör kontakt mellan professionella och klienter/patienter på ett nytt sätt. Distanshandledningen möjliggör att man som professionell kan handla klienter/patienter som på grund av olika orsaker inte kan vara närvarande. Orsaker kan vara till exempel avstånd, sjukdom- eller hälsotillstånd, livssituation eller annan orsak som utgör behov för distanshandledning. Distanshandledning via surfplatta går att tillämpa efter den enskilda klientens/patientens behov och för de flesta ålderskategorier. Examensarbetet är socialt hållbart eftersom det främjar välfärd och beaktar barnets ställning och rättigheter. Konceptet är även hållbart eftersom det går att vidareutveckla. Nyttovärdet och tillförlitligheten ökar då examensarbetet innehåller både teori och praktisk tillämpning.

Examensarbetsgruppen hoppas att professionella inom social- och hälsovården inspireras av detta examensarbete och intresserar sig för surfplattan som ett handledningsverktyg. Examensarbetsgruppen hoppas även att studeranden kan dra nytta av detta examensarbete för vidareutveckling av konceptet.

Källförteckning

Apple Inc., 2014. *Om säkerhetsfrågor för Apple-ID*. <https://support.apple.com/sv-se/HT5665> [hämtat: 31.3.2015]

Apple Inc., 2015. *Skicka meddelande med iPhone, iPad eller iPod touch*. <https://support.apple.com/sv-se/HT201287> [hämtat: 31.3.2015]

Apple Inc., 2014. *Vanliga frågor om App Store*. <https://support.apple.com/sv-se/HT2001> [hämtat: 31.3.2015]

Arvidsson, L. 2012. *Ipadd som pedagogiskt verktyg i förskolan- En studie om pedagoger och förskolebarns syn på ipadd i verksamheten*. Karlstad: Avhandling för pedagogie magisterexamen. Karlstads universitet, Naturvetenskap och teknik fakulteten.

Burgess, J., Brooksby, A. & Ashworth, J. 2006. Using blended learning techniques: perspectives on distance learning. *Nurse prescribing*, 4 (3), s. 113- 116.

Compana, L. & Ouimet, D., 2015. iSimulation: Apple iPad Use with Children Who are Visually Impaired, Including Those with Multiple Disabilities. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, s. 65-72.

Craig-Unkefer, L., 2014. Developing and Promoting Language and Literacy Skills of Young Children in Home-Based Care. *International Journal of Childbirth Education*, 29 (3), s. 54-57.

Drotar, D., Greenley, R., Hoff, A., Johnson, C., Lewandowski, A., Moore, M., SpilsburyJ., Witherspoon, D. & Zebracki, K. 2006. Summary of Issues and Challenges in the Use of New Technologies in Clinical Care and With Children and Adolescents With Chronic Illness. *Childrens Health Care*, 35 (1), s. 91-102.

Evenshaug, O. & Hallen, D. 2001. *Barn- och ungdomspsykologi*. Lund: Studentlitteratur AB.

Fejes, A. & Thorberg, R. 2009. *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber AB.

Forskningssetiska delegationen, 2014. *God vetenskaplig praxis*. <http://www.tenk.fi/sv/god-vetenskaplig-praxis-anvisningar/god-vetenskaplig-praxis> [hämtat:14.4.2014]

Fossum, B., 2007. *Kommunikation samtal och bemötande i vården*. Lund: Studentlitteratur.

- Gren, J., 2003. *Etik i pedagogens vardagsarbete*. Stockholm: Liber AB.
- Heiskell, H. 2010. Ethical Decision-Making for the Utilization of Technology-Based Patient/Family Education. *Online Journal of Nursing Informatics*, 14 (1), s. 1-14.
- Hofsten, K. & Lidbeck, L. 2008. *Stora boken om barn - Att vänta och föda. Barnets första sex år*. Stockholm: Prisma.
- Hujala, E. & Turja, L. (toim). 2011. *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. Juva: Bookwell Oy.
- Hwang, P, Lundberg, I. & Smedler, A-C. 2012. *Grunderna i vår tids psykologi*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Hwang, P., Lundberg, I., Rönnerberg, J. & Smedler A-C. 2010. *Vår tids psykologi*. Finland: WS Bokwell.
- Ivanoff, P., Risku, A., Kitinoja, H., Vuori, A. & Palo R. 2006. *Hoidatko minua?* Borgå: WSOY.
- Jaakkola, H. 2015. Kasvun kumppani. *Kasvu*, 1 (4), s.30.
- Jerlang, E. 2008. *Utvecklingspsykologiska teorier*. Stockholm: Liber
- Johansson, M. & Malmsten, P. 2009. *Om kommunikation. En introduktion till kommunikationssamhället*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Julin, B., Grunér, M., Johansson, A-M & Syrjäläinen-Lindberg, M. (u.å.) *Studera på Virtu-kanalen- Planering, förverkligande och utvärdering av studerandes aktiviteter med äldre deltagare vid Yrkeshögskolan Novia*.
- Karppi, M., Tuominen, H., Eskelinen, A., Santamäki Fischer, R. & Rasu, A. 2013. *Active ageing online-interactive distance services for the elderly on Baltic Islands*. Tammerfors: Juvenes Print Oy.
- Kent-Walsh, J., Binger, C. & Hasham, Z. 2010. Effects of Parent Instruction on the Symbolic Communication of Children Using Augmentative and Alternative Communication During Storybook Reading. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 19, s. 97-107.

- Killén, K. 2009. *Professionell utveckling och handledning- ett yrkesövergripande perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Kyngäs, H., Kääriäinen, M., Poskiparta, M., Johansson, K., Hirvonen, E. & Renfors, T. 2007. *Ohjaaminen hoitotyössä*. Helsingfors: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Langone, J., Malone, D.M., & Kingsley, T. 1999. Technology solutions for young children with developmental concerns. *Infants and Young Children*, 11 (4), s. 65-78.
- Larsson, G. 2004. *Från klassrum till cyberspace. Att undervisa på distans*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, S., Lilja, J. & Manheimer, K. 2005. *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Linder, L., Ameringer, S., Erickson, J., Macpherson, C, F., Stegenga, K. & Linder, W. 2013. Using an iPad in research with children and adolescents. *Journal for Specialists in Pediatric Nursing*, 18, s.158-164.
- Lökken, G. & Söbstad, F., 1995. *Observation och intervju i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Masalin, T. 2012. *iPad, användaren opas*. Jyväskylä: Docendo.
- Mattila, K-P. 2011. *Lapsen vahvistava kohtaaminen*. Juva: PS-kustannus.
- McManis, L & Gunnewig, S. 2012. Finding the Education in Educational Technology with Early Learners. *Young Children*, s.14-23.
- Misvaer, N. 2007. *Barnets första sex år*. Stockholm: Prisma.
- Niemi, M. 2014. *Dokumentera och skapa med lärplatta*. Elander Sverige Ab.
- Noppiari, E. 2014. *Mobiilimukset Lasten ja Nuorten Mediaympäristön muutos, osa 3*. Tampere: Pk-paino.
- Ojala, U. 2013. *Handbok om hur man intervjuar och fotograferar barn*. Helsingfors: Centralförbundet för barnskydd.
- Olsson, E. 2014. *APPAR lyfter det lustfyllda lärandet*. Nacka: Askunge Thorsén.

- Olsson, H. & Sörensen, S. 2012. *Forskningsprocessen Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber AB.
- Pappasappar. 2013. *Bornholmslek*. <http://www.pappasappar.se/bornholmslek/> [hämtat: 18.3.2015]
- Pappasappar. 2012. *Lyssna och läs*. <http://www.pappasappar.se/lyssna-och-las/> [hämtat: 18.3.2015]
- Patel, R. & Davidson, B. 2011. *Forskningsmetodikens grunder - Att planera, genomföra och rapportera undersökning*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Peate, I. 2012. Technology, health and the home: eHealth and the community nurse. *British Journal of Community Nursing*. 18, (5), s, 222-227.
- Pihlaja, P. & Viitala, R. 2004. *Erytyiskasvatus varhaislapsuudessa*. Juva: Bookwell Oy.
- Reunamo, J. 2014. *Varhaiskasvatuksen kehittäminen Kehitystehtäviä ja ratkaisumalleja*. Juva: Bookwell Oy.
- Rönnerman, K. 2004. *Aktionsforskning i praktiken - erfarenheter och reflektioner*. Studentlitteratur: Lund.
- Siiskonen, T., Aro, T., Ahonen, T. & Ketonen, R. 2004. *Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa*. Juva: PS-kustannus.
- Sterner, G. 2011. *Studiehandledning till Före Bornholmsmodellen - Språklekar i förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Strandberg, L. 2010. *Vygotskij i praktiken*. Finland: WS Bookwell.
- Socialdepartementet. 2005. *Mötet med barnet - Barnkompetens inom hälso- och sjukvården*. Karlskrona: Regeringskansliet.
- Suoninen, A. 2014. *Lasten mediabarometri 2013 0–8-vuotiaiden mediankäyttö ja sen muutokset vuodesta 2010*. Helsingfors: Nuorisotutkimusverkosto.
- Svennings, B. 2011. *Vad berättas om mig? Barns rättigheter och möjligheter till inflytande i förskolans dokumentation*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Skype. 2015. *About Skype*. <http://www.skype.com/en/about/> [hämtat: 19.3 2015].

Trost, J. 2011. *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur AB.

Trygg Heister, B. & Andersson I. 2009. *Alternativ och kompletterande kommunikation (AKK) i teori och praktik*. Ljungby: Hjälpmedelsinstitutet och SÖK.

Uusiautti, S. & Määttä, K. 2013. *How to study children? Methodological solutions of childhood research*. Lapland University Press.

Virtu. 2011. *Bakgrund och innehåll*. http://www.virtuproject.fi/?page_id=37 [hämtat: 19.3.2015].

Winter, J. 2013. *Everything you wanted to know about apple ID but were to afraid to ask*. Tutstplus.

Österås, L. & Rahikkala, J. 2013. *Koululaisen iPad*. Kaskaad Oy.

Finlands författningssamling

Lag om patientens ställning och rättigheter 17.8.1992/785. www.finlex.fi [hämtat: 16.04.2015].

Figurförteckning

Figur 1 Examensarbetsprocessen	2
Figur 2 iPadens menysida	16
Figur 3 Applikationen Pic Collage	30
Figur 4 Applikationen Bornholmslek.....	32
Figur 5 Applikationen Lyssna och läs	35
Figur 6 Fyrklöverns kraft.....	44

Rimsagan

Det här är min familj, fast dom inte luktar vanilj.

Alla är dom speciella, även fast dom tycker om att gnälla och vissa av dom skälla.

Mamma tycker om att damma, då får alla barnen vara aktsamma.

Pappa gillar att slappa och då och då mellan TV kanalerna zappa.

Moster Minna brukar inte försvinna, utan komma på besök och sitta i vårt kök.

Vi har många djur, men tyvärr ingen tjur.

Vi har både hundar och katter, som tycker om att springa i våra rabatter.

Den gula katten sitter inte i hatten, utan i famnen på syster som nästan är lite dyster.

Katten Luna borde egentligen vara den bruna, men istället är hon lite grå eller kanske är hon blå?

Jag är svart och vit och har just sprungit en bit, så nu ligger jag och vilar och tittar efter bilar.

Hunden i bakgrunden heter Smokey, han är svart och mycket större än en katt.

Den andra hunden har flera färger och liknar inte alls på en terrier.

Hoppas du har haft kul med oss, och att du inte börjar slåss.

Nu har vi inte fler rim och lekar men vi tvekar för att säga hejdå, för vi vill ej att du ska gå!

Men tyvärr har även denna saga ett slut, så vi avslutar med ett tjut!

Intervjufrågor till barnet

- Vad tycker du att har varit roligast under våra träffar?
- Vad har varit tråkigt under våra träffar?
- Skulle du ha vilja ha flera träffar?
- Har du förstått alla uppgifter vi gett dig?
- Tycker du att vi har varit till hjälp under uppgifterna du utfört?
- Kommer du att använda någon av apparna i fortsättningen?
- Vilken app var roligast?
- Vad har du lärt dig?

Avslutning & Tack

Fyrklöverns kraft

Resursstarka barn

Denna broschyr är utarbetad som en del av examensarbetet "Lekfullt lärande på distans - handledning av barn via surfplatta", som är en del av projektet "Resursstarka barn". Broschyrens uppgift är att sammanfatta och informera professionella om de centrala delarna i distanshandledning av barn med surfplatta.

Området är nytt, och i konstant utveckling. Surfplattan är framtidens verktyg- också inom social- och hälsovården.

Minna Grönholm, Therese Grönholm, Sandra Hildén, Sofia Karlsson och Erika Sundberg

Yrkehögskolan Novia, Åbo 2015

Utbildningsprogrammet för Det sociala området och Vård

Fyrklöverns kraft

Konkreta tips för professionella som handleder barn på distans via surfplatta

Miljö

Saker som bör tas i beaktan då man väljer utrymme:

- Akustik: ett mindre rum med möbler och textilier som fångar upp ljudet; på det sättet undviker man eko.
- Lugn omgivning: För bästa möjliga koncentration bör störande moment som t.ex. bakgrundsljud minimeras för att uppnå en lugn atmosfär.

Dessa faktorer måste tas i beaktan i både barnets och handledarens omgivning

Handledarens roll

Handledaren måste under handledningen fokusera på barnet och barnets behov till 100 %.

- Handledaren måste ha kunskap om hur surfplattan och applikationerna fungerar
- Handledaren måste vara väl förberedd för handledningen och vara säker i sin handledarroll

Det är viktigt att handledaren har tålmod

- Tekniken kanske inte alltid fungerar
- Barnet kan tappa fokus och springa sin väg

Barnet

Utgångspunkten i handledningen är ett barncentrerat resursförstärkande arbetssätt.

- Det är viktigt att utgå från barnets ålder och utvecklingsnivå då man planerar handledningen
- Anpassa träffarna till barnets behov! Hur ofta, vilken tid på dygnet och hur länge ska handledningen ske?
- Barn lär sig genom lek- ta lekfullt lärande i beaktande i planeringen
- Barnet behöver en vuxen med sig i rummet, som kan hjälpa vid behov och stöda barnet

Barn är öppna och mottagliga för nya saker. De är inte rädda för att testa sig fram, och de lär sig snabbt.

Fyrklövern

Fyrklövern symboliserar grunden för en lyckad distanshandledning med barn. Allt utgår från stjälken- den omfattande pedagogiska planeringen, som är avgörande för en lyckad distanshandledning. De fyra bladen symboliserar de viktiga delarna i distanshandledningen. Utöver dessa faktorer behöver man också lite tur!

Pedagogisk planering

Den pedagogiska planeringen utgör grunden för handledningen, därför är det viktigt att göra den omfattande och ta alla faktorer i beaktan. Saker som bör beaktas i planeringen är de fyra faktorerna, bladen, som bilden visar.

Surfplatta

Surfplattan är ett nytt verktyg inom området, och utvecklas hela tiden. Genom aktiv användning och intresse får man bästa möjliga nyttan av verktyget.

Saker som är viktiga att ta i beaktande med surfplattan:

- Internetuppkoppling och dens funktion
- Mikrofon och hörlurar kan underlätta handledningen
- Handledaren måste vara bekant med surfplattan som verktyg, och behärska de applikationer som används i distanshandledningen
- Kom ihåg att kontrollera att applikationerna är på rätt språk innan handledningen inleds!

Tips om iPad:en som handledningsverktyg, applikationer och annat nyttigt material

- Ipad av märket Apple är den bäst anpassade surfplattan för ett pedagogiskt syfte
- Genom att skaffa ett Apple ID kan man bl.a. införskaffa applikationer och använda sig av iBooks. (Mera information hittas här: <https://appleid.apple.com/>)
- Handledningen sker bäst via applikationer som stöder videosamtal, t.ex Skype och Facetime
- OBS! Handledaren kan inte se vad barnet gör i en annan applikation under ett videosamtal. Detta ställer krav på handledaren: man måste kunna handleda barnet utgående ifrån applikationens ljud.
- Ofta är de applikationer som kostar bättre i ett pedagogiskt syfte, men det finns också bra applikationer som är gratis. Läs om applikationerna och prova dig fram!
- Tillägsutrustning som kan underlätta handledningen är mikrofon och hörlurar.
- Skyddsutrustning förlänger iPadens livstid

- Litteraturtips (hittas på iBooks): iPad Användarhandbok av Apple Inc.
- Litteraturtips (hittas på iBooks) om iPaden som pedagogiskt verktyg. Koululaisen iPad av Linn Österås & iPad Oppimisvälineenä av Jukka Kilpiä